

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Lucie Lukačová

SOCIÁLNÍ SÍŤE A VOLNÝ ČAS DĚTÍ

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Sociální sítě a volný čas dětí* vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci dne

.....

Lucie Lukačová

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování patří doc. PhDr. René Szotkowskému, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, vstřícný přístup a užitečné rady. Také děkuji všem ředitelům, učitelům a žákům základních škol, u kterých byl prováděn výzkum. Dále děkuji mé rodině a přátelům, kteří mi byli po celou dobu studia velikou oporou.

OBSAH

Úvod	6
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Volný čas	9
1.1 Funkce volného času	9
1.2 Formování postoje trávení volného času	10
1.3 Zájmové vzdělávání	11
1.4 Možnosti volnočasových aktivit	11
1.5 Duševní hygiena ve volném čase	12
1.6 Volný čas omezen pandemií Covid-19	13
2 Sociální síť	14
2.1 Jak fungují sociální síť	14
2.2 Přehled sociálních sítí	15
2.2.1 Facebook	15
2.2.2 Instagram	15
2.2.3 TikTok	16
2.2.4 Snapchat	16
2.2.5 Twitter	17
2.2.6 YouTube	17
2.2.7 Messengery	17
2.3 Registrace na sociální síť	17
3 Dítě staršího školního věku	19
3.1 Charakteristika období	19
3.1.1 Biologicko-tělesné změny	19
3.1.2 Psychologické změny	20
3.1.3 Sociální změny	20
3.2 Hledání hodnot a utváření identity	21
4 Sociální síť a volný čas dětí	23
4.1 Potřeby volného času v kontextu sociálních sítí	24
4.2 Vybraná pozitiva volného času na sociálních sítích	25
4.3 Vybraná negativa sociálních sítí ve vztahu k trávení volného času	26

4.3.1	Kyberšikana.....	27
4.3.2	Kybergrooming	27
4.4	Prevence před negativními dopady sociálních sítí	28
II EMPIRICKÁ ČÁST.....		29
5	Zhodnocení dosavadních poznatků o problematice.....	30
6	Charakteristika výzkumného šetření	33
6.1	Cíle a otázky výzkumného šetření.....	33
6.2	Výběr vzorku do výzkumného šetření.....	34
6.3	Metoda sběru dat	34
7	Výsledky výzkumného šetření.....	35
8	Diskuse vybraných výsledků výzkumného šetření.....	47
Závěr		50
Seznam použitých zdrojů a literatury		53
Seznam tabulek a grafů.....		59
Seznam příloh		60
Anotace		66

Úvod

Jak vypadal svět před chytrými telefony, tablety? Před ovlivněním digitálních technologií děti trávily většinu svého volného času venku, hrály si s míčem, na pískovišti. Nyní se stačí rozhlédnout kolem sebe, co vidíme? Plno sklopených hlav k chytrým telefonům a tabletům. V této době se najde už jen hrstka dětí, co by neměla mobilní telefon a neovládaly by na něm s přehledem internet. S internetem se pojí také sociální sítě. Ony sociální sítě v dnešní době skryly adekvátní podstatu volného času. Dříve, když dětem skončila výuka ve škole, trávily především čas venku s kamarády na dětském hřišti nebo v kroužku. Nyní jsou dětská hřiště z velké části prázdná, nebo děti na onom hřišti sedí se sklopenou hlavou nad telefony nebo natáčejí videa. Děti tak utíkají před reálným světem do světa virtuálního, který v sobě skrývá plno zábavy, ale také rizik. Sociální sítě však v sobě neskrývají pouze negativní faktory, ale také pozitivní, na které je důležité poukazovat.

Důvodem, proč jsem si vybrala toto téma je, že svět technologií a internetu se neustále vyvíjí a obklopuje nás, naše každodenní životy. S nárůstem těchto technologií se vytrácí krása a důležitost spojená s volným časem. Ve své bakalářské práci se zaměřím na děti staršího školního věku v okrese Jeseník, kde jsem sama vyrůstala a jednou bych se tam chtěla vrátit v pozici vychovatelky, se zaměřením právě na starší školní věk. Proto mě zajímá, jak na tom děti z tohoto okresu jsou, jak moc věnují svůj volný čas sociálním sítím.

Teoretická část bakalářské práce bude obsahovat celkem 4 kapitoly. První kapitola bude věnována volnému času a jeho funkcím. Dále bude pohlížet na formování postoje k volnému času žáka staršího školního věku. Po prostudování a pochopení problematiky volného času bude možné přejít na druhou kapitolu, kde se budu věnovat sociálním sítím. Po prostudování předchozí problematiky volného času a sociálních sítí dále budu zabývat kapitolou zaměřenou na starší školní věk. Ta bude pohlížet na vývoj a charakteristiku cílové skupiny žáků. Čtvrtou kapitolou v teoretické části shrnu oba komplexní pojmy volný čas a sociální sítě. Kapitola bude pojednávat o tom, jak si jsou tyto dva faktory v této době technologií velice blízké a jak se prolínají.

Empirická část bude složena také ze 4 kapitol. Pátá kapitola nejprve zhodnotí aktuální stav dané problematiky. Následující kapitola bude pojednávat o charakteristice výzkumného šetření. Sedmá kapitola se zaměří na výsledky našeho výzkumného šetření. Poslední kapitola bude věnována diskuzi, kde zhodnotím naše výsledky a porovnáám s výsledky předešlých výzkumů.

Cíle práce:

Hlavním cílem práce je popsat problematiku sociálních sítí ve vztahu k volnému času žáků 6.–9. tříd a zjistit nejčastěji realizované volnočasové aktivity v prostředí sociálních sítí u dané skupiny žáků.

Dílčí cíle teoretické části:

- Vymežit problematiku volného času ve vztahu se starším školním věkem.
- Charakterizovat pojem sociální sítě a popsat základní přehled sociálních sítí.
- Vymežit starší školní věk ve vztahu k cílové skupině bakalářské práce.
- Propojit problematiku sociálních sítí a volného času.

Dílčí cíle empirické části

- Zjistit nejpoužívanější sociální sítě v rámci volnočasových aktivit u vybraných žáků staršího školního věku.
- Zjistit na jakých sociálních sítích tráví vybraní žáci staršího školního věku nejvíce času.
- Vyzkoumat, které volnočasové aktivity realizují v prostředí sociálních sítí žáci staršího školního věku.
- Zjistit, jak tráví volný čas žáci staršího věku mimo vyučování.
- Provéřit, zda vybraná věková skupina respondentů byla informovaná o rizicích spojené se sociálními sítěmi.
- Zjistit, zda se rodiče vybrané skupiny žáků zajímají o aktivity, které vykonávají jejich děti prostřednictvím sociálních sítí.

I TEORETICKÁ ČÁST

Jak již bylo zmíněno v úvodu, teoretická část bakalářské práce obsahuje 4 kapitoly. **První kapitola** se zabývá pojmem **volný čas**. Nejprve je charakterizován celkový pohled volného času, dále jsou vymezené jeho funkce. Tato podkapitola podotýká to, jaké funkce a potřeby jsou nutné k naplnění volného času, díky tomu jsme schopni se více přiblížit a pochopit problematiku volného času na sociálních sítích žáků staršího školního věku. Dále se zabýváme oblastí formování postoje volného času. Po zjištění a pochopení pojmu, funkci a formování volného času, se zaměřujeme na zájmové vzdělávání. Tato oblast se zaměřuje na volný čas mimo vyučování. Od toho se odvíjí další podkapitola zaměřená na možnosti volnočasových aktivit. V neposlední řadě je nutné poukázat na duševní hygienu a v čem je pro žáky staršího školního věku důležitá. První kapitola je ukončena podkapitolou **Volný čas omezen pandemií Covid-19**. Tato část poukazuje na to, jak se změnil v období lockdownu volný čas dětí.

Po prostudování a zpracování první kapitoly následuje **druhá kapitola Sociální sítě** v kontextu volného času. Kapitola je zaměřena především na pochopení, jak fungují sociální sítě. To je potřebné k ujasnění, proč zde, na sociálních sítích žáci staršího školního věku právě tráví volný čas. Od toho se následně odrážíme na stručný přehled sociálních sítí. Dále pohlédneme na důležitost, kdy se registrovat na sociální sítě.

Třetí kapitola s názvem **Žák staršího školního věku**, se zabývá nejprve charakteristikou období cílové skupiny a k jakým změnám v tomto období dochází. Zmíněné změny se odráží na kvalitním trávení volného času, hledání hodnot a utváření identity, které se propojují se sociálními sítěmi.

Poslední **čtvrtá kapitola** propojuje hlavní dva aspekty **sociální sítě a volný čas** s ohledem na žáky staršího školního věku. Zde jsou vytyčené potřeby a funkce, které se vyskytují při trávení volného času na sociálních sítích. Pohlédneme také na pozitiva, která přináší právě trávený volný čas na sociálních sítích. Se sociálními sítěmi jsou ale spojena jejich negativita ve vztahu k trávení volného času, proto je podstatné předcházet tomuto jevu.

1 Volný čas

V první kapitole se zaměříme na pojem volný čas, na jeho funkce a na důležitost volného času v životě žáků staršího školního věku. Pávková, Hájek, Hofbauer (in Pávková a kol., 2008, s. 13) pohlíží na volný čas jako na dobu „*kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění*”. Do volného času zahrnují odpočinek od každodenních strastí, rekreaci, zájmové vzdělávání a zájmové činnosti. Dětem do volného času nezasahuje škola a věci s ní spojené.

1.1 Funkce volného času

Volný čas se bere z různých pohledů, někteří na něj pohlíží jako na volný čas týkající se společenské funkce, jiní na něj pohlíží jako na individualitu každého jedince. Důležitost a chápání funkce volného času hraje roli především, na jakou část života se zaměříme. Na volný čas se vztahují různé aspekty, které s ním souvisejí. Klade důraz na vztah volného času a **společnosti**, propojení volného času a **životního stylu** nebo pro **individualitu jedince** a jeho výběru volného času (Knotová, 2011, s. 32).

Funkcí volného času se chápe, že děti tráví volný čas tak, jak chtějí, mají svobodnou volbu. Čas, kdy nejsou pod tlakem úkolů a povinností, zaměřují se sami na sebe a na své zájmy. Hofbauer (2004, s. 13) ve své publikaci zmiňuje, že mezi hlavní funkce volného času patří řádný odpočinek, kdy dochází k regeneraci jedince, také zde patří zábava, která v nás obnovuje duševní sílu. Důležitost poukazuje také na rozvoj osobnosti, kdy vytváříme spoluúčast na tvorbě kultury.

Vyhnálková (2013, s. 12) ve své publikaci zmiňuje německého pedagoga Horsta Opaschowského, který stanovil celkem osm potřeb pro funkci a náplň volného času. Mezi 8 potřeb se řadí: **rekreace, kompenzace, edukace, kontemplace, komunikace, integrace, participace a enkulturace**.

Jelikož je bakalářská práce zaměřena na volný čas a sociální sítě, je vhodné zmínit potřeby, které naplňují volný čas v kontextu právě se sociálními sítěmi. Mezi ně se řadí zejména:

- „**Kompenzace:** *vyvážení jednostrannosti, doplnění nedostatků, rozptýlení a potěšení...*;
- **Edukace:** *vzdělávání, poznávání, učení, zvědavost, změna a rozvoj osobnosti, aktivizaci vlastních možností...*;

- **Kontemplace:** klid, meditace a rozjímání, sebereflexe, čas pro sebe samého, hledání vlastní identity a individuality...;
- **Komunikace:** sdílení, kontakt a družnost, vztahy, pospolitost, láska, něžnost empatie...;
- **Integrace:** společnost, kontakt a družnost, vztahy, tvoření skupin, bezpečí, sounáležitost, společné prožívání, uznání, sociální učení, hry a rituály...”
(Vyhnálková, 2013, s. 12).

Vytyčené potřeby spojené s volným časem, které žák uplatňuje na sociálních sítích více přiblížíme v podkapitole 4.1.

Bendl a kol. (2015, s. 121–122) výchovu ve volném čase popisují podstatnost dodržovat nezbytné požadavky výchovného procesu, jako je cílevědomé formování vychovávaného jedince. Klíčovým aspektem je také nenásilnost, nevnučovat různé požadavky, pohlížet na individualitu dítěte a motivovat jej v jeho rozvoji. Volný čas se dá pojmout z různých pohledů a funkcí. Mezi hlavní funkce výchovy ve volném čase spadá funkce sociální, preventivní, zdravotní a výchovně-vzdělávací.

1.2 Formování postoje trávení volného času

U dětí hraje důležitou roli pro efektivní trávení volného času zejména rodinné zázemí a přístup rodiny k volnému času dítěte. Rodiče v mnoha situacích, jak ve chtěných, tak v nechtěných, předávají dětem jisté postoje a pohledy na život. Trávení volného času dítěte má dva aspekty, a to trávení volného času s **rodinou** a s **vrstevníky**. K naplnění společně tráveného volného času s **rodinou** dochází tehdy, když má dítě s rodinou společné zájmy a zaměří se na takové aktivity, které vykonávají **společně**. Trávením volného času s rodinou může dojít k ovlivnění zájmů dítěte, zejména v tom, jak budou děti naplňovat **svůj** volný čas. Další, kdo v životě ve velké míře ovlivňuje a formuje postoje v trávení volného času dítěte, jsou jeho **vrstevníci**. Dítě se začleňuje do formálních (spolužáci, kroužek) a neformálních (kamarádi) skupin, kde je obklopeno dětmi stejného věku. Začíná se zajímat o stejné či podobné věci jako jeho vrstevníci. Tato skupina ať už kamarádů nebo spolužáků může ovlivnit postoje jedince pozitivně či negativně (např. známky asociálního chování¹). Dítě se tak může zaplést do nežádoucích situací, jako předčasné pití alkoholu, drobné krádeže, záškoláctví a jiné (Hájek a kol., 2004, s. 30–31).

¹ Asociální chování: „chování nespolečenské, společnosti vzdálené, nepřizpůsobené všeobecně uznávaným vzorcům a životním zlovykem” (Průcha, Walterová a Mareš, 2013, s. 21).

Vyhnálková (2013, s. 29–30) s Hájkem a kol. pohlíží podobně na to, že dítě získává první zkušenost a poznatky o trávení volného času v rodině, díky čemuž si buduje a prohlubuje volnočasové návyky. Je proto důležité trávit právě volný čas s dětmi adekvátně, aby se v nich zakořenil význam a důležitost trávení volného času i v budoucnu. Mezi společný čas dítěte a rodiny se může zahrnout například turistika, cyklistika, sport, deskové hry, vytváření, dovolené, kulturní zážitky a jiné. Díky společným aktivitám a společnému trávení volného času se upevní vztahy mezi rodiči a pubescenty.

Na formování volného času se z velké části také podílí škola, konkrétně na výchovu mimo vyučování. Školy se z velké části zaměřují na využití volného času skrze určitou oblast, která se týká např.: cizích jazyků, tělesné výchovy a jiné. „*Zároveň v těchto oblastech nabízejí v době mimo vyučování návaznost formou bohatě zastoupených a odborně vedených pravidelných i příležitostných aktivit (účast v soutěžích, zájezdy, odborné semináře, mezinárodní setkání apod.). Základní školy se často úspěšně prezentují zajímavými školními vzdělávacími programy školních družin nebo školních klubů*” (Bendl a kol., 2015, s. 132).

Škola se zaměřuje ve volném čase také na pestré a různorodé volnočasové aktivity. Mezi takové aktivity se zahrnují soutěže, představení, vernisáže, výlety apod. Takto trávený volný čas dává možnost pedagogům a žákům se vzájemně lépe poznat a vytvořit mezi sebou lepší vztahy. Kvalitně a adekvátně trávený čas mimo vyučování pomáhá žákům s rozhodováním o jejich budoucí profesi, skrze poznání a seznámení se s různými odvětvími (Bendl a kol., 2015, s. 131–132).

1.3 Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání je poskytováno ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, které se odehrává ve školní družině, školním klubu a středisku volného času. V těchto zařízeních se rozvíjí osobnost jedince a také zajišťuje duševní hygienu, na kterou se podrobněji zaměříme v podkapitole 1.5 (Zájmové vzdělávání, 2022).

Zájmové vzdělávání má dále „*funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, preventivní, zdravotní (relaxační a regenerační), sociální a preventivní, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, talent, upevňuje sociální vztahy*” (Zájmové vzdělávání, 2022).

1.4 Možnosti volnočasových aktivit

Vzhledem k zaměření bakalářské práce, tedy na starší školní věk a pojetí volnočasových aktivit v tomto věku, přesněji na žáky 2. stupně základních škol, se zaměříme na **školní klub**, který s touto cílovou skupinou pracuje. „*Těžiště práce školních klubů je v zájmové*

činnosti – v pravidelných kroužcích, souborech, tělovýchovných oddílech, nebo v průběžné nabídce spontánních aktivit v prostorách klubu zařízených jako herny, čtenářské koutky, počítačové pracovny nebo prostory (vnitřní i venkovní) upravené pro neformální setkávání a komunikaci” (Pávková, Pavlíková, Hrdličková in Pávková a kol., 2008, s. 44).

Ke zmíněné charakteristice školního klubu a v něm využití zájmových činností lze konstatovat, jak také zmiňujeme v podkapitole 2.1, že hlavním bodem činnosti žáků na sociálních sítích je komunikace a interakce mezi lidmi.

Kraus a kol. (2001, s. 166–169) shledávají význam volnočasových aktivit z důsledku vývoje jedince a jeho vyzrálости. Žáci by měli být především vedeni a vzděláváni v tom, jak **kvalitně** svůj volný čas využít. Školy dávají žákům možnosti výběru volnočasových aktivit, které dál rozvíjí a utvářejí tak osobnost žáka.

Žáci v pubertě rozšiřují své obzory pomocí právě volnočasových aktivit. S přáteli ve stejném věku hledají místa, kam mohou utéct od dospělých a místa, kde s dospělými nechodí a mohou veškerý svůj volný čas věnovat sami sobě a svým zájmům (Vágnerová, 2012, s. 396).

Kratochvílová (2004, s. 197–198) konstatuje, že ve výchově k volnému času je důležitá již zmiňovaná zájmová činnost, ta může probíhat v nejrůznějších oblastech lidské činnosti, záleží právě na zaměření zájmů jedince. Dále uvádí, že se zájmové činnosti vytyčují v **7 oblastech**. Kam spadá **společenskovední zájmová činnost**, tato činnost je především zohledněna právě v odvětví společenských věd, kam se řadí např.: šachové kluby. Dále **kulturně-umělecká zájmová činnost**, která se zaměřuje např.: na kroužky divadelní, fotografické, keramické, floristické nebo výtvarné. **Sportovní a tělovýchovná zájmová činnost** v sobě zahrnuje nejrůznější sporty, jako je basketbal, fotbal, hokej apod. **Přírodovědní zájmové činnosti** pohlíží na přírodní vědy, jako je chemie, geologie atd. Dále na **turistické zájmové činnosti** a **branné zájmové činnosti**. V neposlední řadě je podstatné zmínit také **technické zájmové činnosti**, které se zaměřují na technologie, např.: na počítače, kde se žák může naučit programovat, editovat videa a celkově pracovat s počítačem.

1.5 Duševní hygiena ve volném čase

Duševní hygiena představuje věci a působení kolem duševního zdraví a pohody. Je nedílnou součástí nás všech. Správné nasměrování a vedení dne, se odráží nejen z pracovního a školního hlediska, ale také z hlediska trávení volného času. K tomu, abychom docílili takového prostředí ke správné duševní hygieně, je optimální, aby odpovídalo věku a individualitě jedinců. Takové prostředí, které by rozvíjelo osobnost jedince, aby se v něm cítil komfortně, bezpečně, klidně a sebejistě. Důležitým aspektem k vedení

správné duševní hygieny není jen prostor, prostředí školních družin a klubů, ale také vychovatel, který by měl být vyrovnaný a klidný. Při dodržování duševní hygieny se jedinec udržuje v dobré kondici jak po fyzické, tak především po psychické stránce. Zlepšení může dojít také v oblasti sociálních vztahů žáků (Pávková, Pavlíková, Hrdličková in Pávková a kol., 2008, s. 63–64; Urbanovská, 2012, s. 9).

1.6 Volný čas omezen pandemií Covid-19

Je patrné, že děti nyní tráví více času na počítači, mobilních telefonech a tabletech. V 2. kapitole zmiňujeme, že internet a s ním spojené sociální sítě se vyvíjí velmi rychle a obklopují nás z veliké části v každodenním dění našeho života. Dočkalová (2021) konstatuje, že při nadměrném používání elektroniky se zvyšuje riziko zhoršení zraku a nemotornosti. Je proto důležité věnovat volnočasovým aktivitám více pozornosti. Situace spojená s pandemií Covid-19, která nastala na přelomu roku 2019 a 2020 způsobila, že dětem bylo kvůli lockdownu omezeno na několik měsíců trávení volného času neformálního a zájmového vzdělávání.

Děti trávily nespočet času za počítačem. Kvůli uzavření škol, byly nuceny se přenést do on-line prostoru ve formě on-line výuky. Po vyučování ve škole děti trávily volný čas obvykle v zájmových kroužcích, se svými vrstevníky, kamarády. Nyní skrz taková omezení trávily svůj volný čas po on-line výuce na sociálních sítích, koukaly na platformy, kde se dají přehrávat seriály, filmy a jiné. Lockdown omezil mnoho možností v našem prostoru a volnosti. Omezil kontakt s blízkými, s vrstevníky, se spolužáky a s přáteli.

Rodiče si neuvědomují pozitiva, které neformální a zájmová vzdělávání nesou, pomocí kterých se dítě rozvíjí, jak v ohledu psychickém, sociálním tak v ohledu fyzickém. Pro zdravý vývoj a rozvoj dětí a mládeže, která v současné době tráví mnoho času na sociálních sítích, se právě klade v poslední době více důraz na kvalitu než na kvantitu v ohledu trávení volného času žáků staršího školního věku (Dočkalová, 2021).

2 Sociální sítě

Pro pochopení významu a spojitosti sociálních sítí a volného času je nejprve důležité si vymežit a pochopit, jak sociální sítě pracují a jak fungují. Následně se zaměříme na jednotlivá odvětví sociálních sítí a na dobu, kdy je vhodné si založit profil.

Otázkou tedy je, co to je vlastně sociální síť? Pro mnohé z nás, a především pro děti staršího školního věku, jsou sociální sítě naší každodenní zálibou, věcí, bez které si nedokážeme představit den. Klasifikovat sociální sítě a udržet přehled o sociálních sítích není vůbec jednoduché. Sociální sítě se rychle rozrůstající a zdokonalují. *„Svět technologií se vyvíjí bezpochyby velmi rychle a dnes jej bereme jako samozřejmost. Přestože je vývoj sociálních sítí prozatím poměrně krátký, jeho význam je obrovský. Bez něj bychom si nemohli například volat tváří v tvář na dálku přes WhatsApp nebo sdílet s našim okolím, jak budeme vypadat o 30 let starší díky aplikaci FaceApp”* (Knollová, Křivánková, Šutová, 2019, s. 13).

2.1 Jak fungují sociální sítě

Jak tedy jednotlivé sociální sítě fungují? Jedná se o internetové služby, díky kterým můžeme vytvářet různé komunity, umožňují komunikaci a sdílení informací, sdílení našich myšlenek, fotek i videí. Sociální sítě jsou spojeny s existencí přátel nebo jiných odběratelů obsahu (Černý, Černá, 2021).

Uživatelův profil na sociální síti můžeme označit za „virtuální vizitku”, v níž se nachází osobní údaje, podle kterých je uživatel dohledatelný. Mezi osobní údaje je myšleno jméno, bydliště, rodinný stav, fotografie, datum narození, záliby a mnoho dalšího. Proto je důležité si promyslet, co sdílíme na svém profilu, které informace zpřístupníme veřejně a které budou dostupné jen vybraným uživatelům (Jak na internet, 2021).

Důležitou částí funkcí sociálních sítí je **interakce**. Pro žáky staršího školního věku je klíčová právě interakce mezi svými vrstevníky, utíkají a vzdalují se tak od rodičů, u kterých mají pocit, že jim tolik nerozumí, ale na to se podrobněji zaměříme v 3. kapitole. Je tedy pravděpodobné, že právě žáci staršího školního věku svůj volný čas tráví z velké části ve virtuálním světě, kde mohou komunikovat se svými vrstevníky, kde nejsou časově limitováni, díky čemuž spolu mohou komunikovat a sdílet své pocity, zážitky, takřka ať se nachází kdekoliv (Jak na internet, 2021).

Interakcí může být určitá komunikace mezi sledujícími na sociálních sítích, která se projevuje prostřednictvím statusů neboli příspěvků v podobě textu, fotografií a videí. Statusy jsou sdílené mezi ostatní uživatele, ti mohou daný status okomentovat, sdílet nebo

označit lajkem tzn.: „to se mi líbí“. Podle intenzity, jakou příspěvek dostal, se šíří do okolí, zvětšuje se jeho viditelnost, tím i viditelnost autora. Obsah, který zveřejníme, se dostane tam, podle toho, jak máme nastavený profil. Mnoho sociálních sítí dává na výběr soukromý nebo veřejný profil, status. Soukromý profil nebo status je zobrazitelný jen lidem, kterým jsme dovolili náš profil sledovat. Veřejný profil si mohou zobrazit všichni uživatelé dané sociální sítě či návštěvníci dané služby (Jak na internet, 2021).

2.2 Přehled sociálních sítí

„Rozmach sociálních sítí nastal v období takzvaného „neomezeného internetu“, který byl do té doby pro mnohé uživatele drahý a nedostupný“ (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 24). Nyní se vyskytuje nespočet druhů sociálních sítí, některé slouží na sdílení fotek a videí, jiné na sdílení převážně textu a myšlenek.

V následující části se podíváme na vybrané sociální sítě, abychom lépe pochopili jejich funkci a proč právě žáci staršího školního věku mají tyto sítě tolik v oblíbě.

2.2.1 Facebook

Facebook představuje multifunkční místo, kde se na jednom místě nachází kalendář akcí, fotoalbum, konverzační místnost, kontakty a další (Knollová, Křivánková a Šutová, 2019, s. 43). Facebook řadu let patřil k nejoblíbenější a nejpoužívanější sociální síti, nyní od roku 2018 upadá do ústraní, kdy ho zejména používá starší generace. Svůj volný čas mladší generace, zejména děti, zaměřily na sociální sítě jako je Instagram, TikTok a Snapchat (Dočekal a kol., 2019, s. 76–77).

Zakladatel Mark Zuckerberg v říjnu roku 2021 představil novou firemní značku. Místo stávající Facebook se přejmenoval na verzi Meta, ovšem pojmenování sociální sítě Facebook zůstává stejný. Meta představuje novou společnost, která provozuje sociální sítě jako je Facebook, Messenger, WhatsApp, Instagram. Zuckerberg Meta verzi, neboli virtuální svět označuje jako další evoluci sociálního spojení, ve kterém se v budoucnu budeme moci seznamovat, komunikovat, nakupovat a pracovat (Meta, 2021).

2.2.2 Instagram

Tato platforma je zaměřena na sdílení fotek, videí mezi své sledující a tzv. stories, kde uživatel může po dobu 24 hodin sdílet „svůj den“ s veřejností nebo pouze pro určitou skupinu lidí. Ve zmiňovaných stories lze využít tzv. živé vysílání, kde uživatel pomocí této funkce začne vysílat v přímém přenosu a jeho sledující se na živé vysílání mohou připojit, sledovat co uživatel vysílá, komentovat to nebo požádat uživatele o připojení se k živému

vysílání s uživatelem. Mezi další funkci, kterou Instagram nabízí je funkce reels, kde uživatel točí a upravuje videa o maximální délce 60 sekund. Následné video sdílí na svém profilu. Uživatel příspěvek mezi širší publikum dostane pomocí „hashtagů“. Zmíněné „hashtagy“ slouží také pro jednodušší vyhledávání cílové skupiny nebo vybraných témat, co nás zajímají. Podle zásad komunity Instagram mohou používat jedinci starší třinácti let (Forsey, 2021).

2.2.3 TikTok

Socialní síť TikTok je veřejná pro děti starší 13 let. Děti, které nedovršily 13. roku, mohou TikTok používat pouze pro své vlastní potřeby, bez možnosti sdílení videa a tvorby mezi ostatní uživatele. TikTok se snaží ukázat a dopřát uživatelům jejich kreativní tvoření, díky kterému se mohou vyjadřovat, ukazovat ostatním uživatelům. Videa jsou směřována přednostně pro kreativní vyjádření pomocí tanečních výzev, originální a zábavná videa, lip sync, neboli otvírání úst do hudby, až po různé návody pro různá tvoření, vaření a jiné (Guides, 2022).

Podle výzkumu Apptopia, který shrnul data aplikací pro stahování Google Play a iOS se zjistilo, že v celosvětovém žebříčku za rok 2021 ve stahování aplikací se na první místo již druhým rokem řadí aplikace TikTok (Blacker, 2022).

Tabulka č. 1: Celosvětové nejstahovanější aplikace za rok 2021 (Blacker, 2022)

10 Most Downloaded Apps in 2021					
Worldwide					
#1		TikTok 656M (-22.8%)	#6		Snapchat 327M (16%)
#2		Instagram 545M (8%)	#7		Zoom 300M (-37.1%)
#3		Facebook 416M (-23%)	#8		Messenger 268M (-33.7%)
#4		WhatsApp 395M (-34.2%)	#9		CapCut 255M (230%)
#5		Telegram 329M (29%)	#10		Spotify 203M (4%)

Outsmart your competition with app intelligence from apptopia.com

Je patrné, že aplikace TikTok je v současné době velice populární, a je proto vysoce pravděpodobné, že právě zde děti tráví volný čas, ale na to se blíže zaměříme v kapitole 4.

2.2.4 Snapchat

Tato sociální síť je přístupná dětem od 13 let. Představuje formu komunikace mezi přáteli a seznamování se s novými lidmi. Snapchat se snaží vytvářet obsah založený na přítomném okamžiku, poznávat svět a společně se bavit. Komunikace pomocí Snapchatu

je prostřednictvím fotek a videí, které většinou obsahují text, který napsal sám tvůrce fotky nebo videa. Vyjadřuje zde například svou myšlenku, pocity, popis aktuální činnosti. Tyto fotky nebo videa sdílí mezi své přátele ve formě příběhu po dobu 24 hodin. Zmíněný příběh může vidět kdokoli z přátel, které má uživatel na Snapchatu. Sociální síť Snapchat nabízí také funkci různých filtrů, kdy se vám na obličej např. zvětší pusa, objeví rohy či se změní v psi obličej (Who We Are, 2022).

2.2.5 Twitter

Sociální síť Twitter slouží především k textovému vyjádření. Twitter nefunguje na principu „přátelství“ jako výše uvedené sociální sítě, ale většina účtů je viditelná všem, pokud uživatel nemá uzavřený profil (Knollová, Křivánková a Šutová, 2019, s. 52). Díky této sociální síti lze rychle komunikovat a zůstat ve spojení pomocí rychlých zpráv. Uživatelé sdílí mezi ostatní zprávy tzv. tweety o rozsahu 280 znaků. Tweety mohou obsahovat také videa nebo fotografie (New user FAQ, 2022).

2.2.6 YouTube

YouTube je založen na sdílení videí v jakémkoli časovém rozhraní. Patří mezi největší videoslužbu na světě (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 24). Uživatelé YouTube mohou přenášet své nápady či názory mezi ostatní publikum pomocí videa. To lze nahrávat, přehrávat a sdílet mezi jiné sociální sítě. Video se na YouTube mohou komentovat a pomoci palce dolů či nahoru vyjádřit, jestli se sledujícím daný obsah/video líbilo nebo nelíbilo (Zásady a pokyny YouTube-Jak funguje YouTube, 2022).

2.2.7 Messengery

Do této skupiny spadají především aplikace jako Messenger, WhatsApp, Viber a další. Aplikace umožňují spojení s kýmkoliv a dalo by se říct i kdekoliv, kde je internetové připojení. Komunikace spočívá především v chatování v chatovací místnosti, kde může být dva a více uživatelů. Aplikace umožňuje také volání, posílání hlasových zpráv, fotek a videí (Knollová, Křivánková a Šutová, 2019, s. 56).

2.3 Registrace na sociální síť

V podkapitole 2.2 zmiňujeme u vybraných sociálních sítí také věk, díky kterému se můžeme zaregistrovat na onu sociální síť a začít ji tak používat a využívat. Možnost registrace na sociální síť je ve většině případů možná kolem 13. roku. Věk není určen náhodně, je to především z důvodu vývoje dítěte, aby bylo schopno pochopit podstatu kritického myšlení

a vyvarovat se tak možným rizikům. Dítě bývá totiž často naivní, rychle důvěřivé a nedokáže před třináctým rokem tak dobře rozlišit případná rizika, která ho na sociálních sítích mohou čekat (Společně bezpečně, 2021). Zmíněná rizika si blíže představíme v kapitole 4.

Z právního hlediska v České republice je však možné se zaregistrovat neboli sdílet své osobní údaje na internetu od dovršení 15. roku dle „*Zákonu č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů § 7 Způsobilost dítěte pro souhlas se zpracováním osobních údajů: Dítě nabývá způsobilosti k udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti přímo jemu dovršením patnáctého roku věku*” (Zákon č. 110/2019 Sb.).

3 Dítě staršího školního věku

Tato kapitola je zaměřená na charakteristiku cílové skupiny žáků ve vztahu k volnému času. Starší školní věk se dá vymezit také jako puberta, pubescence nebo dospívání. U každého jedince se puberta projevuje jinak, stejně tak se u každého projevuje v různém věkovém rozhraní. Období puberty se dá rozumět jako přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí, trvá zhruba od 11 do 15 let (Vágnerová, 2012, s. 236).

3.1 Charakteristika období

Dospívání lze pojmut ze dvou úhlů vývoje, a to z tělesného a psychického vývoje dítěte. Podle Langmeiera a kol. fáze puberty „začíná prvními známkami pohlavního dospívání, zejména objevením se prvních sekundárních pohlavních znaků. U většiny našich dívek trvá tato fáze zhruba od 11 do 13 let, u chlapců probíhá fyzický vývoj asi o jeden – dva roky později” (Langmeier, Krejčířová, 2008, s. 143).

Švamberk Šauerová (2016, s. 14) pohlíží na pubertu jako na proces, které dítě postihuje pozvolna. Na období puberty se tělo dítěte připravuje pomalu a dlouho před tím, než samotné dítě postihne. Puberta se dá rozčlenit na biologické, tělesné, psychologické a sociální změny.

Nýbrž Vágnerová (2012, s. 367) popisuje pubescenci, kde dochází k celkové změně osobnosti v oblasti somatické, psychické a sociální. Puberta je jednou z významných etap života jedince, ten se potýká se změnami svého těla, poznávání a hledání sama sebe.

V pubertě dochází k různým změnám ve vývoji z hlediska biologicko-tělesných, psychologických a sociálních.

3.1.1 Biologicko-tělesné změny

Tělo dítěte se začíná pomalu měnit, dítě roste více do výšky, dochází i k růstu svalů a nastává patřičná změna stavby jeho těla. Také se začíná u dítěte objevovat pubické ochlupení. Dochází také ke změně stavby hormonů, v jehož důsledku začíná pohlavní zrání. K biologickým změnám patří také **zrání mozku**, kdy změny při vývoji mozku mohou u dítěte vyvolat **emoční labilitu**. Dítě prožívá některé okamžiky v jeho životě více intenzivně než dříve. Hůř se soustředí, tím mohou nastat problémy s prospěchem ve škole (Švamberk Šauerová, 2016, s. 14–17).

Thorová (2015, s. 426) zmiňuje, že „*mentální anorexie se začíná nejčastěji rozvíjet mezi 13. a 16. rokem, což je období, kdy se formuje identita a dochází k proměně tělesných proporcí – navýšení tělesné váhy, u dívek narůstá podíl tuku. Součástí formování zdravé identity je přijetí vlastního těla, umění zacházet s ním i s jeho nedokonalostmi vybočujícími z kulturního*

ideálu”. K tomuto jevu dochází zejména z důsledku trávení volného času pubescentů, převážně dívek na sociálních sítích, kde dochází k porovnávání a vytváření si tak ideálu krásy. Tyto stavy se prolínají také v důsledku s psychologickými změnami, na které se zaměříme níže.

3.1.2 Psychologické změny

„Projevy citových konfliktů bývají velmi silné, a tak nápadné, že dali podnět označení celého období jako období: bouří a krizí”. Emoční labilita zahrnuje nejčastěji výkyvy nálad, které jsou ve většině času směřovány k negativnímu postoji dítěte. Dále se také prokazatelně zhoršuje impulzivita jednání s okolím a nastávají obtíže při pozornosti. Nestabilita může také zhoršit pubescentovi stav spánku. Kvůli výkyvům emocí mnohdy ani samotní jedinci nerozumí sami sobě, svým činům nebo svému jednání. Nastává proto z jejich strany úzkost a strach z okolního světa. Nutná je proto podpora rodiny (Langmaier, Krejčířová, 2006, s. 147).

V oddílu 3.1.1 jsme zmiňovali poruchu, která souvisí s biologickými změnami a odráží se tak i v psychologickém ohledu. Hansen (2021, s. 84) dále podotýká, že působení pubescentů na internetu, konkrétně na sociálních sítích způsobuje tendenci se často srovnávat s ostatními jedinci na těchto sítích. Z toho aspektu vyplývá, že srovnávání se s ostatními na sociálních sítích pubescentům z psychologického hlediska neprospívá, nýbrž jim to zhoršuje psychiku. Dle průzkumu působení sociálních sítí na pubescenta se zjistilo, že právě při srovnávání se s ostatními, zejména tedy u dívek, dochází k pocitu stísněnosti, izolovanosti a méněcennosti.

3.1.3 Sociální změny

Dále pubescenti prochází oblastí sociálních změn. Zde se zaměříme více do hloubky, jelikož socializace v období puberty je důležitým prvkem, zejména v trávení volného času jedince.

Navazování kontaktů s rodiči není tak snadné jako dřív. Dítě se chce učít samostatnosti, samo ví, co je pro ně nejlepší. *„Mnozí proto reportují proti rodičům, kritizují je, vytýkají jim skutečné nebo fiktivní nedostatky, stydí se za projevy jejich něžnosti a lásky a odmítají jejich příslušnou kontrolu”* (Langmaier, Krejčířová, 2006, s. 153). Děti se v pubertě často odvrací od rodičů. Proto se svěřují a obracejí se svými pocity a problémy svým stejnopohlavním kamarádům ve snaze, že jim porozumí. Dívky drží při sobě, stejně tak chlapci. Obě pohlaví vyhání ze skupiny opačné pohlaví. Dívky k sobě nepouští chlapce z jejich umínění a pohledu, že jsou drzí a hrubí. Naopak chlapci odmítají děvčata, z umínění a pohledu, že jsou moc citlivá, užalovaná a chtějí hrát pouze holčičí věci. Proto nejvíce volného času tráví dívky pospolu, stejně tak tráví volný čas chlapci pospolu (Langmaier, Krejčířová, 2006, s. 153–154).

Pohled Cenkové a kol. (2010, s. 32–34) na socializaci dětí v pubertě pohlíží jako na skupinu dospělých/nedospělých lidí. Snaží se poukázat na problematiku mezi dítětem v pubertě a jejich rodiči. Jak se jako rodič pubescenta chovat v různých situacích, jako např.: nechuť se zapojovat do domácích prací, chození za školu, chození ven s kamarády ve svém volném čase a s tím spojené pozdní návraty domů, neustálé vysedávání za počítačem, kde hrají hry a tráví nadbytek času na sociálních sítích. Řada rodičů tyto situace s dětmi v pubertě řeší odlišně, ale ve všech ohledech je potřebná vzájemná komunikace a snaha o vzájemné pochopení, jak ze strany rodičů, tak ze strany pubescentů.

Vágnerová (2012, s. 395–396) socializaci popisuje jako setkávání a poznávání se s novými lidmi, přáteli a poznávání prvních lásek. Jedinec odmítá názory autorit, mezi které se řadí například rodiče a učitelé. Snaží se jít vlastní cestou, nepodřizovat se zmíněným autoritám a vystoupit od svého přesvědčení jen tehdy, kdy si je jistý, že si to autorita zaslouží. Pro jedince je v této fázi důležitým zázemím rodina i přesto, že se snaží od rodiny vzdalovat, osamostatňovat se. Mezi další důležitou skupinu pro jedince v pubertě jsou vrstevníci, se kterými tráví nejvíce volného času z důvodu podobné mentality. Mohou tak spolu sdílet své názory, pomoci si v hledání sami sebe a být sobě oporou.

Dnešní doba přináší veřejnosti nové technologie a směry v komunikaci. Dříve se psaly dopisy, dnes se komunikace přenesla především do virtuálního světa. Proč pubescenti používají onen virtuální svět? Do tohoto světa mohou utíkat před problémy, které se právě nachází v reálném světě. Umožní jedinci zažít nové zkušenosti a vzdálit se tak od každodenních starostí (Thorová, 2015, s. 423).

Důležité je poukázat i na vývoj nové role jedince, nebo pouze její rozvoj. Změna či vývoj role je způsobena především vlivem změny zevnějšku a vystupováním jedince především mezi svými vrstevníky. Mezi zmíněné nové role se řadí role dospívajícího, kde jsou patrné biologické změny, role člena party/skupiny, s kterou se jedinec identifikuje a role blízkého přítele, kterému se může svěřit a být mu oporou (Vágnerová, 2012, s. 396).

3.2 Hledání hodnot a utváření identity

Jaké jsou hodnoty pubescentů? Na začátek je důležité konstatovat, co vlastně hodnoty představují. Průcha, Walterová a Mareš (2013, s. 91–92) definují pojem hodnota: *„V sociálněpsychologickém pojetí je subjektivní ocenění nebo míra důležitosti, kterou jedince přisuzuje určitým věcem, jevům, symbolům, jiným lidem aj. ...Některé hodnoty jsou sdíleny celými skupinami nebo celou společností. Určité hodnoty (např.: morální) mají trvalou, „absolutní“ platnost, jiné jsou proměnlivé a mají krátkodobé trvání“.*

Hodnoty v oblasti pubescentů jsou dle Rogge (2018, s. 49–51) různorodé. Z veliké části převažují hodnoty, které se neztotožňují s rodiči pubescentů. Ke zjištění a ujasnění si svých hodnot a zájmů je potřeba čas.

Rogge dále uvádí, že období staršího školního věku je také charakteristické v oblasti hledání své identity. K tomu, aby ji pubescenti našli, aby našli své já, musí projít různými cestami. Jedná se především o cesty plné překážek tak o cesty úspěchů a neúspěchů. Postupem času se pubescent snaží přijímat takový, jaký je. Ono hledání doprovází rysy jako je výbušnost, vztek, emoční labilita, smutek atd. Tyto rysy a projevy ukazují na fakt, že se pubescent, ač to není na první pohled patrné, tak se snaží vyrovnávat s hledáním svého já a s hledáním své identity. Budování identity může snižovat několik faktorů, mezi které se například řadí tvrdá výchova v rodině, a „*pokud mají dospívající ve skutečnosti nedostatek pozitivních vzorů a prchají do světa médií a představitosti, aby si tam nedostatky kompenzovali*” (Rogge, 2018, s. 51).

Dle Hansena (2021, s. 84) pubescenti, kteří mají nižší sebevědomí a sebedůvěru se hůře vyrovnávají se světem, který je obklopuje. Proto nyní z veliké části utíkají právě do virtuálního světa, kde se cítí bezpečněji, komfortněji a mohou tak bez výrazných komplikací hledat a objevovat sami sebe právě na sociálních sítích.

Dočekal a kol. (2019, s. 59) zmiňují, že u dětí v období 10–15 let převládá touha stát se slavným, stát se youtuberem, influencerem. Do jisté míry budou chtít získat pubescenti pozornost v sociálních sítích pomocí lajků a sledujících, čím více lajků, tím větší to má pro ně hodnotu. Ačkoli se to zdá poněkud pošetilé, dítě se zde může právě mnohé naučit. Jaké pozitiva v tomto ohledu přináší sociální sítě, si více přiblížíme v podkapitole 4.2.

Stejně tak konstatuje Thorová (2015, s. 421–423), že v období dospívání pubescent hledá skupiny, vrstevníky, kterými bude kladně přijímán a určitým způsobem oceňován. Vrstevníci jsou v životě pubescenta velice důležití, vytvářejí neformální skupiny, kde tráví spolu volný čas ve virtuálním světě prostřednictvím sociálních sítí nebo ve světě reálném. „*Tyto virtuální arény umožňují výměnu názorů se zachovanou (i když třeba v reálu skrývanou) identitou, ale poskytují prostor i pro experimentování, tedy částečnou nebo úplnou proměnu identity*” (Thorová, 2015, s. 423).

Na sociálních sítích se může pubescent setkat s různými riziky, kterým následně musí určitým způsobem čelit. Tato rizika, mezi která se řadí i negativní komentáře, mohou nevyzrálou identitou pubescenta značně poškodit či narušit (Thorová, 2015, s. 424). Na zmíněná rizika se blíže zaměříme v podkapitole 4.3.

4 Sociální sítě a volný čas dětí

Čtvrtá kapitola, s názvem Sociální sítě a volný čas dětí propojí oba důležité aspekty bakalářské práce a přiblížíme si problematiku tohoto jevu. Zaměříme se, jak funguje propojení právě volného času a sociálních sítí v oblasti žáků staršího školního věku. Dále se zaměříme na značná rizika a pozitiva, která skrývají sociální sítě ve své virtuální bublině.

Dnešní doba je vnímána jako rychle se vyvíjející především v oblasti technologií. Je proto důležité věnovat tomuto tématu pozornost a začleňovat určité digitální kompetence do vzdělávání a výchovy dětí. „*Pedagog již není ten, který ví a učí ty, co neví, ale měl by být spíše moderátorem, průvodcem, facilitátorem, člověkem, který studenty dokáže nadchnout a získat*” (Černý, 2017, s. 10). Sociální sítě formují a ovlivňují naše životy. Na zhodnocení, kolik času děti staršího školního věku přibližně tráví na sociálních sítích, se podrobněji podíváme v empirické části bakalářské práce v kapitole 5. Pro ujasnění, ze zmíněné kapitoly je patrné, že velké procento žáků staršího školního věku užívá nadměrně chytrý telefon, především s využitím zahnat nudu, kterou pociťují ve svém volném čase.

Chapman a Pellicane (2016, s. 13–28) popisují, že děti před chytrými telefony trávily většinu času venku, poznávaly svět. Dnes poznávají svět především zevnitř, ze strachu rodičů, skrze únosy, přepadení a skrze další společenské výstrahy. Nyní se tedy děti místo komunikace s jiným člověkem, kamarádem, vrstevníkem baví především prostřednictvím obrazovek. Z ohlednutí se o několik generací zpět, je nutné podotknout, že děti měly větší úctu k dospělým, ke svým rodičům, z důvodu právě větší socializace a trávení společného času v reálném světě.

Autoři Chapman a Pellicane (2016, s. 28) ve své publikaci dále zmiňují, že „*stále víc dětí se o tom, jak to v životě chodí dozvídá u obrazovky, místo v učebnách reálného života s jeho povinnostmi, domácími pracemi a rodinnými vztahy*”. Dnešní technologie nám zjednodušily v mnoha věcech život. Když nevíme, co znamená určitá věc, slovo, pojem, dokážeme si to najít na internetu. Důležité je v tomhle ohledu také kritické myšlení a schopnost vyvarovat se tak nepravdivým zprávám, které kolují internetem a sociálními sítěmi.

Blinka (in Ševčíková a kol., 2014, s. 37) pohlíží na sociální sítě a obecně na digitální média jako na nedílnou součást života dnešních dětí v důsledku seznámení se s chytrými technologiemi, jako jsou mobilní telefony a tablety už od útlého věku. Při nekontrolovatelném trávení volného času na oněch chytrých zařízeních vzniká rostoucí obava, od naklonění se času, který mohou věnovat aktivitám charakteristickým jejich věku a pro následující zdravý životní styl a vývoj.

Sociální sítě v nás vyvolávají pocit závislosti, pocit, který v nás vyvolává nutnost zabránit tomu, aby nám náhodou něco neuniklo. Sociální sítě jsou nebezpečné právě v tom, že se neustále vyvíjí a pracují, i když nejsme přítomni. Neustále se obnovují videa, fotografie, příspěvky. Proto je složité se od telefonu či tabletu odtrhnout, ze zmiňovaného strachu, že nám něco unikne, uteče. Tento fenomén se nazývá FOMO (Fear of missing out), tedy že máme strach, že o něco přijdeme, že nám něco unikne (Ramsden, 2021, s. 38). Závislost netkví pouze ze strachu, že nám něco unikne, ale zapadá sem také závislost na vyhledávání nových informací, sledování videí a případně jejich sdílení. K závislosti sledování videí dochází především na sociální síti TikTok, který je právě koncipovaný na takovém principu, aby uživateli dle algoritmu nabízel videa, která se mu líbí a tím si právě získá uživatelskou pozornost (Dočekal a kol., 2019, s. 56).

V podkapitole 1.6 jsme se zaměřili na volný čas trávený žáky mimo vyučování v situaci s pandemií Covid-19. Za dobu pandemie, tedy od přelomu roku 2019 a 2020, podle celosvětového výzkumu mezi nejstahovanější a nejvíce rostoucí sociální sítě v této době patří TikTok (viz oddíl 2.2.3).

Důsledkem pandemie byli žáci nuceni většinu času trávit doma, odděleně od svých vrstevníků, kamarádů. Ale i přes rozdělení bylo potřebné, aby spolu udržovali určitý kontakt, tedy pomocí sociálních sítí. Z čeho je tedy patrné, že zde žáci trávili nejvíce svého volného času, aby mohli zůstat v kontaktu se svými nejbližšími (Blacker, 2020).

4.1 Potřeby volného času v kontextu sociálních sítí

V podkapitole 1.1 jsme se zmiňovali o potřebách k naplnění volného času. Nyní si přiblížíme již zmíněné potřeby, které jsou nesdílňnou součástí pro naplnění volného času v kontextu sociálních sítí. Mezi potřeby naplněné v souvislosti trávení volného času na sociálních sítí řadíme:

- **Kompenzace:** Dle autorky Thorové (2015) která zmiňuje, že žáci staršího školního věku hledají jistá ocenění, které si kompenzují právě pomocí lajků na sociálních sítích (viz podkapitola 3.2).
- **Edukace:** Žáci se pomocí sociálních sítí učí mnoha věcem, jak v oblasti vzdělávání se pro školní potřeby, tak pro svou vlastní potřebu, kde získávají nové zkušenosti v oblasti např.: střihání videí, komunikaci v cizím jazyce a jiné (viz podkapitola 4.2).
- **Kontemplace:** Zde podle autora Hansena (2021, s. 84), kde jeho teorii blíže popisujeme v podkapitole 3.2, se žáci snaží hledat vlastní identitu prostřednictvím sociálních sítí,

kde se mohou tak cítit komfortněji. Na sociálních sítích nacházejí své nové zájmy a záliby, které se právě odráží ve formování vlastní identity.

- **Komunikace:** Interakce mezi vrstevníky žáků staršího školního věku je velice klíčovým bodem v období puberty. Jak již zmiňujeme v oddílu 3.1.3.
- **Integrace:** Podle teorie autorky Thorové (2015), která pojednává o skupinách tvořených vrstevníky v partě jako o lidech, kteří spolu tráví volný čas jak v prostředí reálného světa tak i v prostředí světa virtuálního prostřednictvím sociálních sítí (viz podkapitola 3.2).

4.2 Vybraná pozitiva volného času na sociálních sítích

Přestože dnešní generace je obklopena technologiemi jako je chytrý telefon, tablet, notebook a další, může se zdát, že zmíněná dnešní generace ve svém volném čase „visí jen na internetu“. Je proto důležité poukázat i na světlé strany sociálních sítí. Žák na sociální síti **rozdívá** schopnosti v oblasti sociálních dovedností, jako je **navazování kontaktů** s druhou osobou, formulace a prosazování svých názorů, **argumentace** a **obhajování svých počinů** nebo lépe zvládat dát najevo **emoce**. Sociální síť **rozdívá** u žáka také **fantazii**, kdy přemýšlí nad daným obsahem, který chce natočit a případně zveřejnit (Karásková Ulbertová in Krčmářová a kol., 2012, s. 53). Stejně pozitivum vnímá také Ševčíková (2014, s. 32), která poukazuje na to, že pomocí sociálních sítí se děti mohou **učit novým věcem**, jako je učení se **komunikace v psané formě**, učení se **cizího jazyka** apod. Dále žáci mohou zkoušet, a tak poznávají tvorbu na internetu, která jim pomáhá vystupovat ze své komfortní zóny do zóny učení. Žákům se **rozdívá kreativní myšlení** při vytváření bohatého obsahu na sociálních sítích.

Dočekal a kol. (2019, s. 59–64) vnímají dopad trávení na sociálních sítích ve volném čase u vybrané skupiny dětí (10–15 let) podobně jako Karásková Ulbertová, přestože místo pobíhání venku, učení se a věnování se jiným aktivitám dokáží díky probírání vztahů a kamarádství v on-line prostředí, se lépe **emočně vyjadřovat** a orientovat než předešlé generace. Dítě se zde na sociálních sítích ve volném čase může právě mnoho naučit, jak **natáčet, stříhat videa**, tak **tancovat, opravovat věci, šít oblečení** apod.

Autoři dále kladou zřetel na chování v on-line prostoru. Stejně jako nám klade společnost požadavky na slušné chování v reálném světě, důrazně klade společnost požadavek na slušné chování také v on-line prostoru.

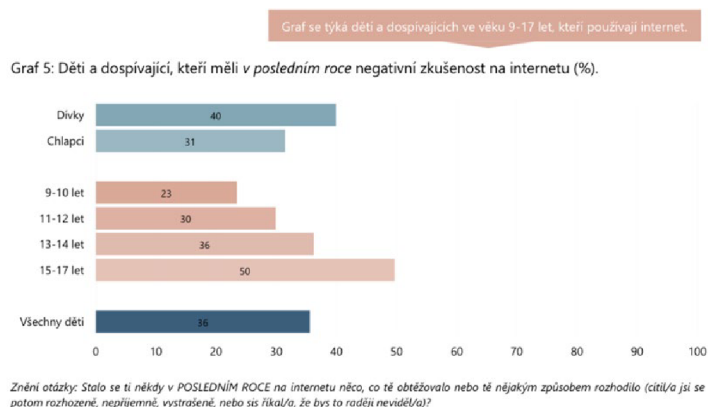
Naopak od zmíněných autorů Vyhnálková (2013, s. 28) pohlíží na volný čas trávený na sociálních sítích jako negativum v ohledu vyjadřování svých pocitů, emocí, které děti budou

schopni vyjadřovat v reálném světě zejména pomocí emotikonů, tak jak vyjadřují své pocity a emoce v on-line prostředí.

4.3 Vybraná negativa sociálních sítí ve vztahu k trávení volného času

Blinka (in Ševšíková a kol., 2014, s. 38) popisuje, že nadměrné trávení volného času na internetu může v dítěti vyvolat mnoho překážek, které se odráží v jeho fyzickém, tak v sociálním i psychickém stavu. Nelze se zaměřit jen na kvantitu neboli na počet hodin trávených z volného času na internetu, ale důležité je zahrnout to, jak kvalitně pubescent využívá právě trávený volný čas na internetu.

Veličková Hulanová (in Krčmářová a kol., 2012, s. 89) poukazuje na internet jako na něco, co je ve své podstatě tak rozšířené a obsáhlé, že je „*prakticky neomezený*“. Každý z nás na internetu najde to, co ho baví. Výjimkou nejsou ani děti. Internet jim nabízí nespočet možností, jak různé hry, vzdělávací materiály, až přes sociální sítě, kde se setkávají s novými lidmi. Rodiče přestávají mít přehled nad tím, co jejich dítě ve svém volném čase dělá, jak tráví čas na internetu, na sociálních sítích. Jelikož je internet zpřístupněn komukoli, vzniká veliké riziko a snadnější přístup k dětské pornografii, fotografiím, videím, osobním údajům apod. Proto je důležité věnovat pozornost tomu, jak žáci tráví čas na telefonech, s kým si píšou, aby je tato rizika potkala v co nejmenším počtu. Z výzkumu z roku 2017–2018, kde bylo zkoumáno pomocí dotazníku 2825 českých dětí, se zjistilo, že ve věku 11–12 let zažila třetina zkoumaných dětí negativní zkušenost na internetu. Z grafu č. 1 je patrné, že s rostoucím věkem, rostou negativní zkušenosti na internetu (Bedrošová a kol., 2019, s. 13).

Graf č. 1: Děti a dospívající, kteří měli v posledním roce negativní zkušenost na internetu (Bedrošová a kol., 2018, s. 13)

V následujícím textu se zaměříme na dva závažné a poměrně rozšířené aspekty spojené se sociálními sítěmi ve vztahu k trávení volného času žáků staršího školního věku.

4.3.1 Kyberšikana

Mezi rozšířené působiště negativních aspektů týkajících se trávení volného času na sociálních sítích je kyberšikana. Kožíšek a Písecký (2016, s. 62–63) ve své publikaci zmiňují, že ke kyberšikaně dochází prostřednictvím chytrých telefonů, tabletů, prostřednictvím technologie, kde se dá zachytit fotka či video a následně sdílet na internet. Kožíšek (2016, s. 62) dále uvádí, že „na rozdíl od klasické šikany je mnohdy její virtuální forma četnější, stupňující se a oběť nemá šanci ji předvídat”. O kyberšikaně se hovoří tehdy, kdy dochází k **opakovanému** napadání oběti.

Dočekal a kol. (2019, s. 52) zmiňují, že kyberšikana může být šířena ve virtuálním prostředí způsobem nevhodné či zesměšňující fotografie, videa nebo audio nahrávky, dále ve verbální formě, do které se řadí nadávky, pomluvy a jiné, např.: prostřednictvím komentářů na sociální síti.

Oběť nese následky převážně psychického rázu. V dnešní době má skoro každý pubescent chytrý telefon, riziko kyberšikany je proto větší, než bylo kdykoli dříve. Nelze proto děti ubránit před použitím chytrých telefonů v jejich volném čase a pomoci tak zabránit v natáčení, fotografování a následně v šíření nepříjemných momentů, z kterých po opakovatelném činu vyplývá právě zmiňovaná kyberšikana. Pokud se dítě samo nesevěří a rodič či pedagog si nevšimne změny v chování oběti, jako např.: vztažení se do sebe, je těžko zjistitelné, že si dítě prochází kyberšikanou, a to z důvodu, že dítě, oběť na sobě nenese žádné fyzické symptomy (pohmožděniny, modřiny,...). Je důležité v dětech budovat důvěru, že se nemají za co stydět a nebát se s problémem svěřit dospělé osobě (rodičům, učiteli, vychovateli) a začít danou situaci řešit (Dočekal a kol., 2019, s. 52).

4.3.2 Kybergrooming

Dalším dopadem využívání volného času pubescentů na sociálních sítích se stává kybergrooming. Ve volném čase děti tráví mnoho času na sociálních sítích, kde se seznamují s novými, neznámými lidmi. S kybergroomingem se setkáváme v on-line prostoru, kdy se groomer neboli pachatel snaží získat důvěru u dítěte a získat od něj tak sexuální obsah formou fotek a videí. Pomocí webkamery se snaží dítě přimět, aby se dívalo na jeho sexuální uspokojení.

Díky získané důvěře s dítětem může snadno manipulovat, dítě tak může mít pocit, že potkalo někoho výjimečného, někoho, kdo mu rozumí. Groomer si důvěru dítěte získává například tím, že pomocí smyšlenky požádá dítě o pomoc, např.: z důvodu, že se ocitá v nějaké těžké životní situaci. Dítě poté nevěnuje takovou pozornost podezřelému chování a soustředí

se na problém, který groomer údajně prožívá. Při kontaktu s dítětem pachatel lpí vždy na tom, že je jejich konverzace tajemstvím, že je to něco, co patří pouze jim a nemusí o tom vědět nikdo jiný, např.: rodiče (Veličková Hulanová in Krčmářová a kol., 2012, s. 93–95).

Nutno dodat, že se jedná o dlouhodobý proces ze strany groomera než získá pozornost a důvěru, kterou od dítěte vyžaduje. Po získání důvěry se pachatel snaží dítě vylákat na osobní schůzku, kde jsou jeho úmysly ve většině případů sexuálního charakteru, tedy sexuální zneužití dítěte. Může také dojít k únosu dítěte, např.: za distribucí dětské pornografie či prostituce (Dočekal a kol., 2019, s. 71).

4.4 Prevence před negativními dopady sociálních sítí

Předcházet rizikům týkajícím se virtuálního světa je velice důležité, než poté řešit a napravovat vzniklé škody. Není nutné dětem zakazovat používání internetu, ale určit si adekvátní pravidla, podle kterých se dítě bude na internetu řídit. Při používání sociálních sítí mezi základní pravidla, kterými by se dítě mělo řídit, patří např.:

- nedávat cizím osobám adresu svého bydliště či jiných příbuzných, neposkytovat své kontaktní údaje, nezveřejňovat číslo kreditní karty ani bankovního účtu;
- přidávat a posílat fotografie, videa druhým osobám pouze po schválení rodičů;
- nezveřejňovat nikomu své přihlašovací údaje, mezi které patří uživatelské jméno a heslo;
- nedomlouvat si schůzku za zády svých rodičů, vždy o schůzce rodičům říct.

Rodiče i přes daná pravidla, která nastolili dítěti by se měli zajímat o to, s kým se ve virtuálním světě přátelí ve svém volném čase a jaké aktivity na sociálních sítí vykonávají (Karásková Ulbertová in Krčmářová a kol., 2012, s. 59–60).

II EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část navazuje na teoretickou část práce. Je složena ze 4 kapitol zaměřených na metodologické výstupy. V úvodní **páté** kapitole empirické části se zabýváme zhodnocením dosavadních poznatků o dané problematice, díky kterým jsme se následně zaměřili na náš vlastní výzkum. **Šestá** kapitola je zaměřená na celkovou charakteristiku výzkumného šetření, na cíle a výzkumné problémy, které nám posloužily k sestavení zvolené metody pro náš výzkum. Dále jsme charakterizovali výběr vzorku pro výzkumné šetření, díky kterému jsme získali potřebná data. **Sedmá** kapitola obsahuje výsledky výzkumného šetření. Po stanovení výsledků výzkumného šetření následuje poslední **osmá** kapitola, kde jsme zhodnotili a porovnali výsledky v diskuzi s výsledky předešlých výzkumů.

5 Zhodnocení dosavadních poznatků o problematice

Důležitým prvkem k výzkumnému šetření je ohlédnutí se na zpracování podobných výzkumů zkoumané problematiky. Podstatné je poukázat na výzkum **České děti v kybersvětě**. Výzkum byl realizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a společností O2 Czech Republic. Samotný výzkum byl prováděn pomocí online dotazníku v období 1. února do 1. května 2019. Dotazník byl rozeslán do základních škol ve všech krajích ČR. Výzkumu se zúčastnilo 27 177 respondentů ve věku 7–17 let. Z výzkumu vyplývá, že sociální sítě využívá 51,75 % respondentů ve věku 7–12 let a 75,61 % ve věku 13–17 let. Na položku, zaměřující se na to, jakou sociální síť nejvíce děti používají, odpověděli respondenti následovně, YouTube aktivně využívá 89,51 %, Facebook 72,19 %, Facebook Messenger 68,98 %, Instagram 68,83 %, WhatsApp Messenger 40,42 %, Snapchat 32,01 %, TikTok 28,48 % a Twitter 12,25 % respondentů. Položka, která byla cílená na děti ve věku 12–15 let s dotazem, co dělají o přestávce žáci 2. stupně základní školy byla odpověď: „Procházím na mobilním telefonu sociální sítě” zaškrtno 37,27 % respondentů, kteří mohou používat mobilní telefon o přestávce a 8,43 % respondentů, kteří nemohou používat mobilní telefon o přestávce (Kopecký, Szotkowski, 2019, s. 5–9).

Problematikou zabývající se sociálními sítěmi a trávení volného času se zabývá řada studentů v rámci svých kvalifikačních prací. Pomocí počítačového systému Theses.cz nám umožní náhled na vybrané kvalifikační práce.

Jako první se podíváme na práci z roku 2016. Práci s názvem „*Trávení volného času na sociálních sítích žáků základních a středních škol*” napsala Kristýna Šebestová, studentka pedagogické fakulty univerzity Hradec Králové. Jejího výzkumu se zúčastnilo 103 respondentů druhého stupně základních škol. Sběr dat byl prováděn metodou dotazníku. Respondenti odpovídali celkem na 21 položek. Z výzkumného šetření studentka zjistila, že 40,45 % respondentů si založilo profil na sociální síti z důvodu komunikace s ostatními uživateli, 28,09 % z důvodu udržení kontaktů s kamarády, 16,85 % z důvodu hraní her a 3,37 % z důvodu sdílení fotografií a videí. Studentka se dále zaměřila na to, zda vědí rodiče respondentů, jaké aktivity provádí na sociálních sítích, 72,62 % uvedlo „ne” a 27,38 % uvedlo „ano” (Šebestová, 2016, s. 41–45).

Další práci z roku 2018 napsala studentka Iveta Klusová pedagogické fakulty, univerzity Hradec Králové s názvem „*Sociální sítě ve volném čase žáků druhého stupně ZŠ*”. Jejím výzkumným cílem bylo zjistit, zda děti používají sociální sítě ve svém volném čase

a k jakému účelu je používají. K výzkumu požíla dotazník, který byl určen dětem 2. stupně základních škol v Domažlicích. Výzkumu se zúčastnilo 207 respondentů, kteří odpovídali na 20 položek v dotazníku. Z položky „způsob trávení volného času“ a možnosti výběru z více odpovědí bylo zjištěno, že 78,3 % respondentů tráví volný čas na sociálních sítích, 59,9 % poslouchá hudbu, 52,2 % se věnuje sportu a 51,2 % hraje hry. Z položky „činnosti na sociálních sítích“, kde měli respondenti rozdělit 100 bodů mezi nabízené možnosti vyplývá, že 51,3 bodů bylo přiřazeno na využívání sociálních sítí ke komunikaci s přáteli, 24,5 bodů na sdílení příspěvků, fotografií a videí, 12,8 bodů na hraní her, 5,1 bodů na sdílení společného zájmu a 4 body na seznamování (Klusová, 2018, s. 37–46).

Šárka Hauptová, studentka filozofické fakulty, univerzity Pardubice napsala práci roku 2019 na téma „*Vliv internetu a sociálních sítí na oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže*“. Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit a „*pochopit důležitost postavení internetu a sociálních sítí v životě dítěte a mladistvého*“. Pro sběr dat studentka použila dotazník, který vyplnilo 202 žáků základních škol. Výzkumným šetřením se zjistilo, že 43 % respondentů si založilo účet/profil na sociálních sítích z důvodu sledování ostatních uživatelů, 24 % zaškrtnulo odpověď „nevím“ a 13 % z důvodu, že profil už měli jejich kamarádi, tak aby nevyčnívali. Důležité je také podotknout, že 10 % respondentů zaškrtnulo odpověď, že nejsou uživatelem žádné sociální sítě (Hauptová, 2019, s. 41–45).

Práce z roku 2020 studenta přírodovědecké fakulty univerzity Hradec Králové Jana Ryse nese název „*Vliv sociálních sítí na děti a mládež*“. Cílem výzkumu bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňují sociální sítě dnešní mládež. Výzkum byl realizovaný prostřednictvím dotazníku, kde respondenty představovali žáci základních a středních škol. Dotazník obsahoval 16 položek, na které odpovědělo 416 respondentů. Bylo zjištěno, že 50 % respondentů tráví na sociálních sítích méně než 2 hodiny denně, 35,1 % chlapců a 32,8 % dívek uvedlo, že na sociálních sítích tráví 2–4 hodiny denně. Dále 12,4 % chlapců a 17,2 % děvčat tráví 5–8 hodin denně. Poté 8 a více hodin denně tráví na sociálních sítích 1,6 % dívek a 4 % chlapců. Nejpoužívanější sociální sítí podle 70,4 % respondentů je Instagram, 6,3 % respondentů Snapchat a podle 4,3 % respondentů Facebook. Z toho 65,9 % respondentů využívá sociální sítě za účelem spojení kamarádů, 55,5 % za účelem, že se dozví informace, jak ze světa, tak od kamarádů a 39,2 % jimi „brouzdí“, protože se nudí (Rys, 2020, s. 34).

Studentka fakulty humanitních studií na univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně Petra Měrková zpracovala práci na téma „*Sociální sítě v životě dospívajících*“ roku 2021. Jejím hlavním cílem bylo zaměřením se na využití sociálních sítí žáky 8. a 9. třídy a jaké jsou nejčastější motivy

k jejich užívání. Výzkumnou metodou byl zprostředkován dotazník, na který odpovědělo 92 respondentů ve věku 13–15 let z celkových 4 základních škol ve Zlínském kraji. Výzkumným šetřením bylo zjištěno u položky, kde měli respondenti možnost vybrat více odpovědí, že 96 % žáků má založený profil na Instagramu, 85 % na Facebooku, 79 % na YouTube, 71 % na TikToku, 63 % na Snapchatu, 22 % na Twitteru a 12 % uvedlo možnost „jiné“. Další položka byla zaměřena na rok, kdy si založili respondenti první účet na sociální síti. Z výsledků vyplývá, že 33 % respondentů si založilo účet ve 12 letech, 22 % v 11 letech, 18 % v 10 letech a 10 % ve 13 letech. Respondenti byli také tázáni na to, co nejčastěji dělají na sociálních sítích, 72 (78 %) uvedlo, že nejčastěji komunikují s rodinou a kamarády, dále 52 (57 %) sledují fotky a videa, 34 (37 %) sledují přátele nebo známé osobnosti a 26 (28 %) hledají nové informace (Měrková, 2021, s. 37–41).

Práce studentky Aleny Jurigové z fakulty multimediálních komunikací na univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně z roku 2021 poukazuje na „*Využívání sociálních sítí adolescenty v době pandemie Covid-19*“. Práce poukazuje na postoj adolescentů k sociálním sítím v době pandemie. Výzkum byl zrealizován pomocí rozhovorů jednotlivců z výběru 8–12 účastníků šetření. Z rozhovorů Jurigové bylo patrné, že respondenti využívají sociální sítě převážně za účel komunikace a zábavy. Na otázku, jaké pozitivum vnímají na sociálních sítích, uvedli respondenti (5 dívek a 4 chlapci) za pozitivum opět komunikaci (Jurigová, 2021, s. 39).

V této kapitole jsme se zaměřili na dosud realizované výzkumné šetření s danou problematikou zabývající se sociálními sítěmi a volným časem žáků 2. stupně základních škol, načež jsme zhodnotili vybrané výsledky, které nám dále pomohou ve srovnání s výsledky našeho výzkumu.

6 Charakteristika výzkumného šetření

Kapitola bude zaměřena nejprve na formulaci cílů výzkumu, na které následně navážou výzkumné problémy. Další část kapitoly bude pojednávat o výběru vzorku do našeho výzkumného šetření, kde si přiblížíme charakteristiku výzkumného vzorku. Závěr kapitoly bude věnován popisu metody sběru dat našeho výzkumného šetření.

6.1 Cíle a otázky výzkumného šetření

Před samotným výzkumným šetřením je nejprve důležité si vymezit hlavní a dílčí cíle empirické části bakalářské práce. V úvodu práce jsme si vymezili cíle, kde hlavním cílem bakalářské práce je **popsat problematiku sociálních sítí ve vztahu k volnému času žáků 6.–9. tříd a zjistit nejčastěji realizované volnočasové aktivity v prostředí sociálních sítí u dané skupiny žáků.**

Dílčími cíli empirické části chceme zjistit nepoužívanější sociální sítě v rámci volnočasových aktivit u vybraných žáků staršího školního věku. Od toho se odvíjí následující dílčí cíl, kde se zaměříme, na jakých sociálních sítích vybraná skupina respondentů tráví nejvíce času. Dále se chceme zabývat tím, jaké volnočasové aktivity vybraní žáci realizují prostřednictvím sociálních sítí a zda byli informováni o možných rizicích spojených se sociálními sítěmi.

Jedna z kapitol teoretické části pojednává o možných volnočasových aktivitách mimo vyučování. Proto jsme se zaměřili také na to, jaké volnočasové aktivity žáci praktikují mimo vyučování. Dále zjišťujeme, zda rodiče vybraných žáků projevují zájem o aktivity, které na sociálních sítích realizují.

Abychom byli schopni sestavit prostředek k výzkumnému šetření, je klíčové sestavit výzkumné otázky, které vychází z dílčích cílů empirické části. Gavora (2000, s. 26) vymezuje tři typy výzkumných otázek, mezi které řadí typ relační, kauzální a deskriptivní. Konkrétně deskriptivní otázky „*obyčejně hledají odpověď na otázku „jaké to je?“*”. *Deskriptivní výzkumný problém zajišťuje a popisuje situaci, stav nebo výskyt určitého jevu.*”

Záměrem naší práce je popsat aktuální stav určitého jevu, z tohoto důvodu se zaměříme tedy na **deskriptivní výzkumné otázky**. V následující části je vymezeno celkem 6 deskriptivních otázek pro naše výzkumné šetření:

1. Jaké sociální sítě nejvíce využívají vybraní žáci staršího školního věku?
2. Jak tráví vybraní žáci staršího školního věku volný čas po skončení školy?
3. Za jakým účelem využívají vybraní žáci staršího školního věku sociální sítě?

4. Jsou vybraní žáci staršího školního věku informováni o možných rizicích na sociálních sítích?
5. Učí se novým věcem vybraní žáci staršího školního věku na sociálních sítích?
6. Vědí rodiče o činnostech, kterým se věnuje vybraná skupina žáků staršího věku na sociálních sítích?

6.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření

Tato podkapitola je zaměřena na způsob výběru výzkumného vzorku, který je nepostradatelnou částí pro uskutečnění celého výzkumného šetření. Naše výzkumné šetření je zaměřené na žáky staršího školního věku, konkrétně na žáky 6.–9. tříd základních škol. Jako základní soubor jsme zvolili základní školy v okrese Jeseník. Na základě seznamu škol jsme zjistili, že okres Jeseník má 20 základních škol (Základní školy–Jeseník).

Základní školy byly následně kontaktovány prostřednictvím e-mailu. Z celkového počtu oslovených škol se zpětně ozvalo několik základních škol, které byly ochotné spolupracovat při sběru dat pro naše výzkumné šetření. Z těch škol, které byly ochotny se účastnit výzkumného šetření, se stal následně výzkumný vzorek. Výběr žáků byl poté v gesci učitelů daných škol.

6.3 Metoda sběru dat

Záměrem výzkumného šetření bylo oslovit co největší počet respondentů, proto jsme si metodu sběru dat zvolili dotazník. Dotazník byl respondentům distribuován on-line formou. K sestavení samotného dotazníku jsme použili internetové stránky Google Forms.

Dotazník je složen celkem z **22 položek**, ty jsou následně rozděleny do **2 položek**, které slouží jako **demografické**, kde zjišťujeme pohlaví a rok narození respondentů. Dále dotazník obsahuje **položky uzavřené (strukturované)**. Tyto položky se dělí na **položky dichotomické**, tzn. „*pokud na položku lze dát jen dvě vzájemně se vylučující odpovědi*“ (Chráska, 2016, s. 160). Uzavřené položky se dále dělí na **položky polytomické**, u kterých je na výběr více než ze dvou možností a respondent vybírá pouze jednu z nich. Dotazník obsahuje také **výčtové položky**, které umožní respondentům vybírat více než jednu odpověď (Chráska, 2016, s. 160–162).

7 Výsledky výzkumného šetření

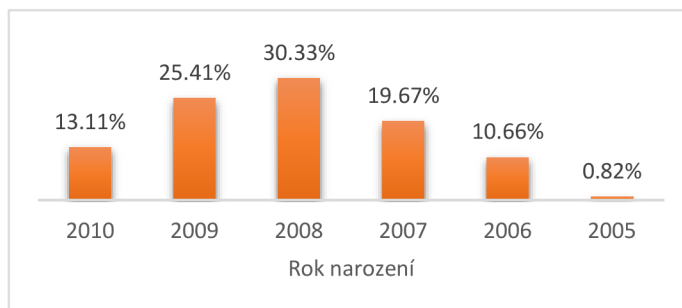
V kapitole 6 jsme uvedli podstatné vlastnosti našeho výzkumného šetření. Na základě zvolených výzkumných otázek jsme sestavili dotazník, který nám posloužil k dosažení získaných dat našeho výzkumného šetření.

V této kapitole budou vyobrazena získaná data pomocí grafů a tabulek. Grafy jsme zvolili sloupcové a výsečové, kde jsme zaznamenávali výsledky procentuálně. Výsečové grafy nám znázorňují položky dichotomické, u kterých bylo na výběr z možností „ano, ne“. Tabulky vyjadřují absolutní četnost (n) a relativní četnost v procentech.

Vzorek respondentů z okresu Jeseník tvořilo 122 žáků 2. stupně základních škol. V dotazníku jsme se nejprve respondentů tázali na demografické údaje, konkrétně na rok narození a pohlaví.

Položka č. 1: Rok tvého narození:

První položka zjišťuje rok narození vybraných žáků. Nejpočetnější skupinou jsou respondenti, kteří se narodili roku **2008, 2009** a **2007**. V přepočtu na věk respondentů vyplývá z výsledků, že 37 (30,33 %) je **14 let**, dále 31 (25,41 %) je **13 let** a 24 (19,67 %) respondentů je **15 let**.

Graf č. 2: Pohlaví vybraných žáků v okrese Jeseník

Položka č. 2: Jaké je tvé pohlaví?

Dotazník vyplnilo celkem 122 žáků 2. stupně základních škol, z toho 69 (56,6 %) **chlapců** a 53 (43,4 %) **děvčat**.

Tabulka č. 2: Rozdělení vybraných žáků dle pohlaví

Pohlaví	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Chlapci	69	56,6
Děvčata	53	43,4

(n=122)

Položka č. 3: Jaké sociální sítě používáš?

Tato položka byla zaměřena na informaci, na kterých sociálních sítích tráví respondenti svůj volný čas. Respondenti mohli vybírat více možností. Výsledky ukázaly, že nejvíce využívanou sociální sítí mezi respondenty patří **YouTube**, který označilo 103 (84,4 %) respondentů, dále 95 (77,9 %) respondentů označilo **Instagram**, **Messenger** a v zápětí **TikTok**, který využívá 94 (77 %) respondentů.

Tabulka č. 3: Sociální sítě využívané respondenty ve svém volném čase

Sociální sítě	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
YouTube	103	84,4
Instagram	95	77,9
Messenger	95	77,9
TikTok	94	77
Snapchat	76	62,3
WhatsApp	66	54,1
Discord	59	48,4
Facebook	52	42,6
Pinterest	46	37,7
Twitch	43	35,2
Skype	35	28,7
Twitter	30	24,6
Reddit	22	18
Viber	13	10,7
Telegram	5	4,1
Jiné	4	3,3

(n= 122)

Položka č. 4: Na jakou aktivitu se ve svém volném čase nejvíce těšíš po skončení školy?

V teoretické části jsme se zmiňovali o možných aktivitách, které žáci mohou vykonávat mimo vyučování ve škole. Z výsledků je patrné, že 64 (52,5 %) respondentů se po skončení školy těší na **trávení času s kamarády venku**, 57 (46,7 %) na **sledování videí na YouTube** a 51 (41,8 %) respondentů se těší na **telefon/tablet/PC**, na **hraní her**, na **poslouchání**

hudby a na sledování videí na TikToku. Na další pozici se umístily sociální sítě, na které se těší 49 (40,2 %) respondentů.

Tabulka č. 4: Aktivity vybraných žáků po skončení vyučování ve škole.

Aktivity mimo vyučování	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Na trávení času s kamarády venku	64	52,5
Na sledování videí na YouTube	57	46,7
Na telefon/tablet/PC	51	41,8
Nahrání her	51	41,8
Na poslouchání hudby	51	41,8
Na sledování videí na TikToku	50	41
Na sociální sítě	49	40,2
Na aktivity spojené s rodinou (výlety, apod.)	48	39,3
Na komunikaci s kamarády na sociálních sítích	38	31,1
Na trávení času s kamarády na sociálních sítích	36	29,5
Na kroužek	35	28,7
Na čtení knížek	14	11,5
Na čtení příspěvků	8	6,6
Jiné	12	9,8

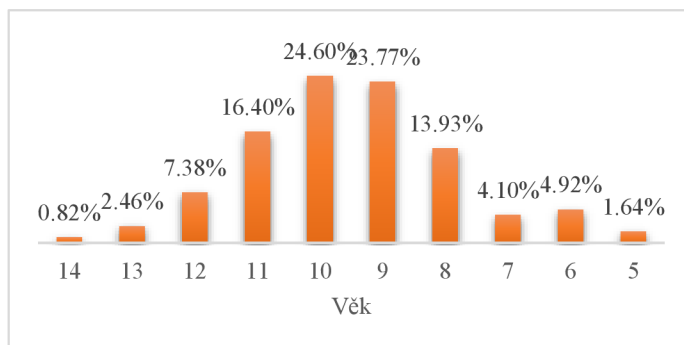
(n=122)

Položka č. 5: Kolik ti bylo let, když sis založil/a první profil na sociální síti?

V teoretické části, konkrétně v podkapitole 2.3 jsme se zabývali věkovou hranicí, kdy je možné se zaregistrovat na sociální sítě. Věková hranice ke sdílení osobních informací je dána také Zákonem 110/2019 Sb., což odpovídá dovršení 15. roku dítěte. Taktéž se s věkovou hranicí setkáme u některých sociálních sítí v podmínkách při registraci, kdy je registrace limitována ve většině případů 13. rokem.

Je tedy znepokojující, že si profil na sociální síti založil pouze 1 (0,82 %) respondent ve věku **14 let**, dále 3 (2,46 %) respondenti ve **13 letech**, 9 (7,38 %) ve **12 letech**, 20 (16,4 %) v **11 letech**, 30 (24,6 %) v **10 letech**, 29 (23,77 %) v **9 letech**, 17 (13,93 %) v **8 letech**

a 5 (4,92 %) v 7 letech. Je důležité poukázat i na to, že někteří respondenti měli založený účet už v předškolním věku, a to 6 (4,92 %) respondentů v 6 letech a 2 (1,64 %) v 5 letech.

Graf č. 3: Založení prvního profilu na sociální síti

Položka č. 6: Za jakým účelem sis založil/a profil na sociální síti?

Záměrem této položky bylo zjistit, jaký faktor vedl vybranou skupinu respondentů k založení profilu na sociální síti. Z toho 79 (64,8 %) respondentů zaškrtnulo, že chtěli být v kontaktu s kamarády, 44 (36,1 %) kvůli hraní her, 43 (35,2 %) aby byli v kontaktu se spolužáky a 40 (31,8 %) respondentů z důvodu nudy.

Tabulka č. 5: Důvod vybraných žáků k založení profilu na sociální síti

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Chtěl/a jsem být v kontaktu s kamarády	79	64,8
Kvůli hraní her	44	36,1
Abych byl/a v kontaktu se spolužáky	43	35,2
Z nudy	40	32,8
Kvůli sledování jiných uživatelů	37	30,3
K získání nových informací	37	30,3
Chtěl/a jsem sdílet fotky, videa	28	23
Chtěl/a jsem poznat nové lidi	27	22,1
Měli ho mí kamarádi, nechtěl/a jsme být pozadu	26	21,3

Chci se stát youtuberem, influencerem apod.	19	15,6
Chtěl/a jsem mít hodně sledujících	15	12,3
Chtěl/a jsem sdílet své myšlenky	14	11,5
V rámci školy	14	11,5
Založili mi ho rodiče	11	9
Donutili mě kamarádi	4	4,1

(n=122)

Položka č. 7: Co nejčastěji děláš za aktivity na sociálních sítích?

Hlavním cílem práce bylo zjistit nejčastěji realizované volnočasové aktivity v prostředí sociálních sítí u dané skupiny žáků. Proto jsme se respondentů tázali, jak na daných sociálních sítích tráví volný čas a čemu nejvíce věnují pozornost. Z výsledků je patrné, že na sociálních sítích 88 (72,1 %) respondentů **komunikuje s kamarády/rodinou**, dále 74 (60,7 %) **lajkuje fotky, videa, příspěvky** a 72 (59 %) **sledují na sociálních sítích videa**. Z toho 28 (23 %) respondentů zvolilo, že se na sociálních sítích nejčastěji **učí**. Odpověď „**hejtují ostatní**“ vybrali 3 (2,5 %) respondentů.

Tabulka č. 6: Aktivity vykonávané vybranou skupinou žáků na sociálních sítích

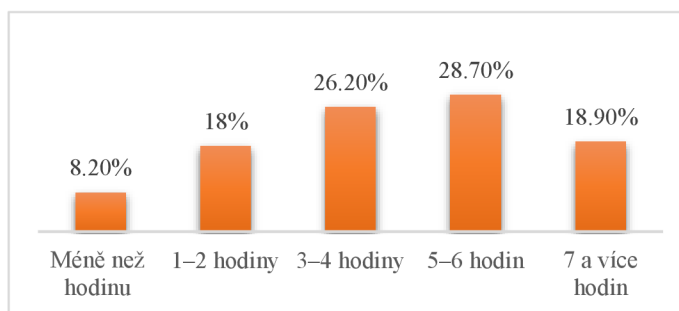
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Komunikuji s kamarády/rodinou	88	72,1
Lajku fotky, videa, příspěvky	74	60,7
Sleduji videa	72	59
Hraji hry	64	52,5
Sleduji ostatní uživatele	48	39,3
Komunikuji se spolužáky	46	37,7
Telefonuji	36	29,5
Poslouchám hudbu	36	29,5
Učím se	28	23
Točím videa	25	20,5
Sdílím své fotky, videa	23	18,9

Čtu	23	18,9
Komentuji	22	18
Seznamuji se s novými lidmi	21	17,2
Streamuji	16	13,1
Píši příspěvky	10	8,2
Hejtují ostatní	3	2,5
Jiné	0	0

(n=122)

Položka č. 8: Kolik hodin denně přibližně trávíš na sociálních sítích?

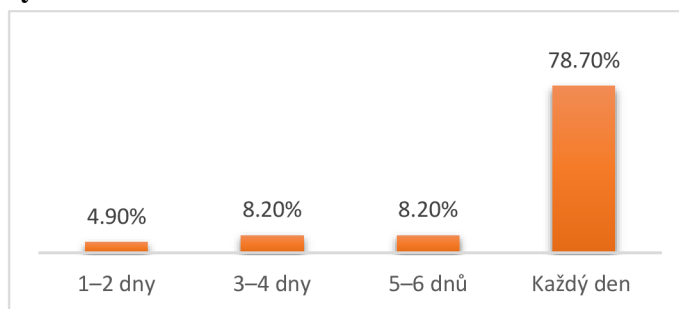
Tato položka vedla k zjištění, kolik hodin přibližně tráví respondenti na sociálních sítích. Je tedy důležité poukázat na to, že 35 (28,7 %) respondentů tráví přibližně **5–6 hodin**. Dále 23 (18,9 %) tráví **7 a více hodin** na sociálních sítích. **Méně než hodinu** uvedlo pouze 10 (8,2 %) respondentů.

Graf č. 4: Čas trávený na sociálních sítích

Položka č. 9: Kolik dnů v týdnu trávíš na sociálních sítích?

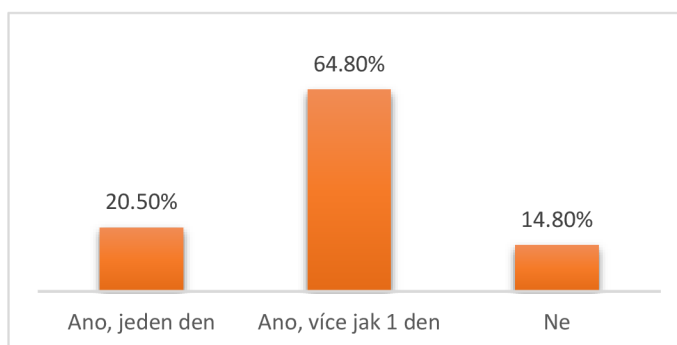
Jelikož jsme se u položky č. 8 zajímali kolik hodin přibližně respondenti tráví na sociálních sítích, zajímalo nás také, kolik tráví respondenti dnů v týdnu na sociálních sítích. Valná většina odpověděla, že na sociálních sítích tráví **každý den** a to konkrétně 96 (78,8 %) respondentů a z toho 6 (4,9 %) respondentů uvedlo, že na sociálních sítích tráví volný čas **1–2 dny v týdnu**.

Graf č. 5: Dny trávené na sociálních sítích

Položka č. 10: *Umiš si představit být 1 nebo více dní bez sociálních sítí?*

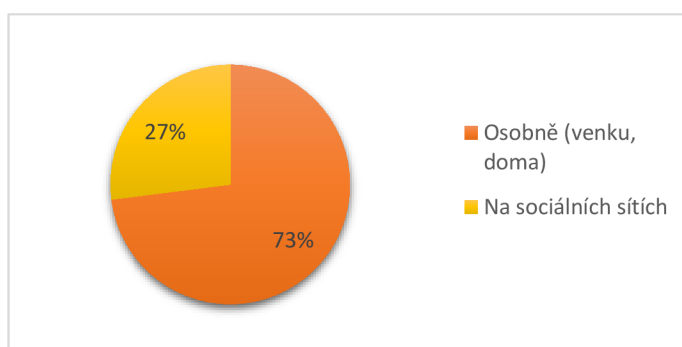
Dále jsme se zajímali o to, zda si respondenti umí představit být alespoň jeden den bez sociálních sítí. Celkem 18 (14,8 %) respondentů uvedlo, že si to **nedokážou** představit. Odpověď „**ano, více jak jeden den**” zaškrtnulo 79 (64,8 %) respondentů a „**ano, jeden den**” zaškrtnulo 25 (20,5 %) respondentů.

Graf č. 6: Představa možnosti být bez sociálních sítí

Položka č. 11: *Volný čas s kamarády trávím nejčastěji:*

Další položka pojednává o tom, kde respondenti tráví nejčastěji volný čas se svými kamarády. Na odpověď, že s nimi tráví čas „**osobně**” odpovědělo 89 (73 %) respondentů a na odpověď, na „**sociálních sítích**” odpovědělo 33 (27 %) respondentů.

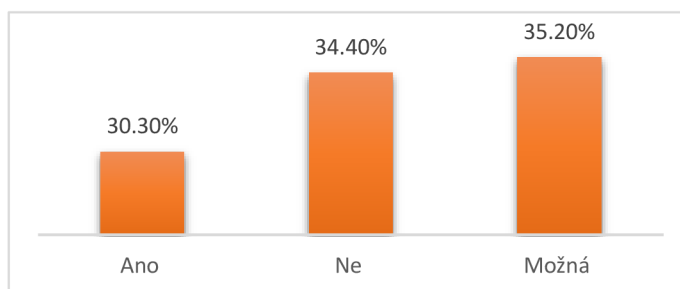

Graf č. 7: Nejčastěji trávený volný čas vybrané skupiny žáků se svými kamarády.

Položka č. 12: *Myslíš, že trávíš více času na sociálních sítích z důsledku pandemie Covid-19?*

Z důvodu okolností, které se vyskytly koncem roku 2019, a kdy nás zasáhla pandemie Covid-19, tak nás zajímalo, zda respondenti na sobě pocítili, že tráví více času na sociálních sítích z důvodu omezení, karantény a jiné.

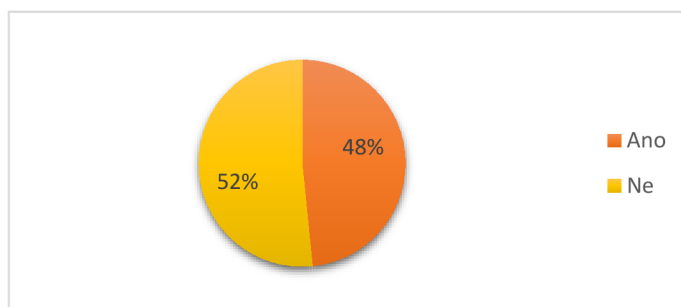
Odpovědi byly poněkud vyrovnané, odpověď „**ano**” zaškrtnulo 37 (30,3 %), „**ne**” 42 (34,4 %) a „**možná**” 43 (35,2 %) respondentů.

Graf č. 8: Trávení času vybraných žáků na sociálních sítích z důsledku pandemie Covid-19

Položka č. 13: Zažil/a jsi někdy na sociálních sítích negativní zkušenost?

V teoretické části bakalářské práce jsme se zmiňovali o určitých rizicích, které jsou spojené se sociálními sítěmi. Z grafu vyplývá, že 63 (52 %) respondentů se **nesetkalo** s negativní zkušeností a 59 (48 %) se s negativní zkušeností na sociálních sítích již **setkalo**.

Graf č. 9: Setkání se s negativní zkušeností na sociálních sítích u vybraných žáků

Položka č. 14: Pokud jsi zaškrtl/a ANO, jakou negativní zkušenost jsi zažil/a?

Dále jsme se respondentů, kteří u položky č. 13 zaškrtili, že se setkali na sociální síti s negativní zkušeností tázali, s jakou zkušeností se setkali. Z tabulky vyplývá, že 32 (48,5 %) zažilo **negativní zkušenost na sociální síti z ohledu pomluv a urážení**. Dále u 17 (25,8 %) respondentů někdo **zveřejnil jejich osobní údaje bez jejich souhlasu** a u 15 (22,7 %) respondentů někdo na sociální síti **požadoval intimní fotografii či video nahrávku**.

Tabulka č. 7: Negativní zkušenost na sociálních sítích vybraných žáků

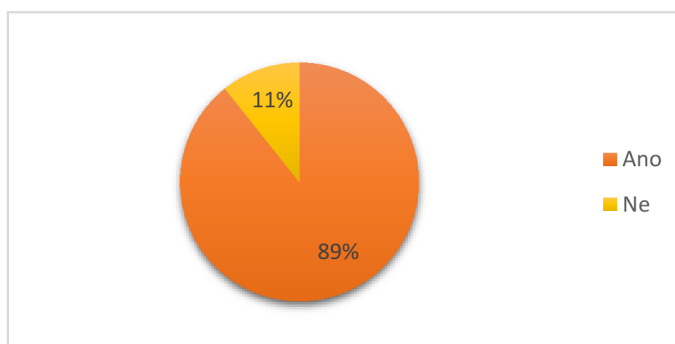
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Někdo mě prostřednictvím sociálních sítí opakovaně urážel, pomlouval, nadával, apod.	32	48,5

Někdo zveřejnil mé osobní informace bez mého souhlasu.	17	25,8
Někdo po mně prostřednictvím sociálních sítí vyžadoval intimní fotografii nebo video nahrávku.	15	22,7
Někdo šířil na sociálních sítích fotografii, která mě měla ponížit.	14	21,2
Někdo šířil na sociálních sítích video, které mě mělo ponížit.	10	15,2
Někdo mě prostřednictvím sociálních sítí vydíral.	8	12,1
Někdo po mně vyžadoval intimní obsah a ten následně zveřejnil na sociálních sítích.	3	4,5
Nechci uvádět	1	1,52
Jiné	0	0

(n=66)

Položka č. 15: *Informoval tě někdo o možných rizicích na sociálních sítích?*

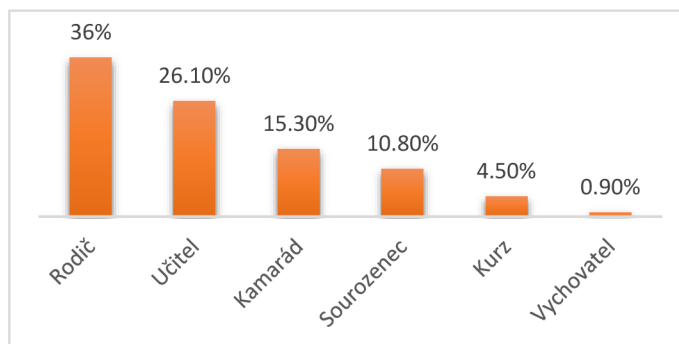
Důležitým prvkem, je prevence proti negativním zkušenostem na sociální síti. Jeden z prvků, jak minimalizovat riziko je informovanost o daných rizicích. Z grafu je tedy patrné, že 109 (89 %) respondentů **bylo upozorněno** před možnými riziky, 13 (11 %) bohužel informováno **nebylo**.

Graf č. 10: Informovanost vybrané skupiny žáků o případných negativních rizicích na sociální síti

Položka č. 16: *Pokud jsi zaškrtnl/a ANO, kdo tě o případných rizicích informoval?*

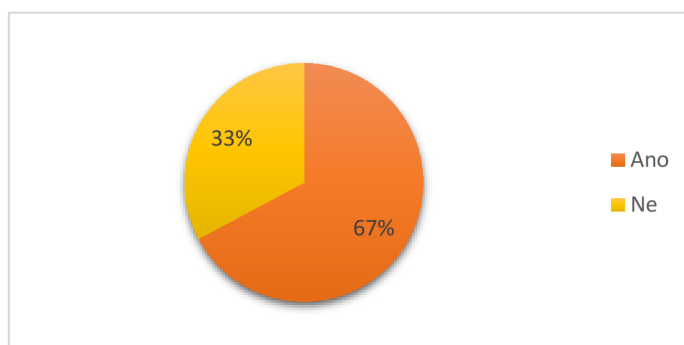
Dále jsme se respondentů, kteří v předchozí položce (č. 15) zaškrtnli odpověď „ano” dotázali na to, kdo je o případných negativních možnostech informoval. Největší podíl na informovanosti mají **rodiče** (36 %), dále **učitelé** (26,1 %), **kamarádi** (15,3 %), **kurz** (4,5 %) a **vychovatel** (0,9 %).

Graf č. 11: Kdo informoval vybranou skupinu žáků o případných rizicích na sociální síti

Položka č. 17: Sdílí vaši učitelé nějaké učivo na sociálních sítích?

Jak jsme se již zmiňovali o pandemii Covid-19, zajímalo nás, zda učitelé využívají i po ukončení lockdownu sociální síť na sdílení a předávání učiva mezi žáky. Ze 122 respondentů odpovědělo 40 (33 %) že „ano“ a 82 (67 %) že „ne“.

Graf č. 12: Sdílení učiva učitelů na sociálních sítích vybrané skupině žáků

Položka č. 18: Pokud jsi zaškrtnl/a ANO, na kterých sociálních sítích sdílí učitel učivo?

Respondentů, kteří v předchozí položce (č. 17) uvedli, že učitelé sdílí učivo na sociálních sítích, jsme se následně ptali, na kterých sociálních sítích učivo sdílí. 28 (34,1 %) respondentů uvedlo, že učitelé sdílí učivo nejvíce prostřednictvím platformy **Google clasroom**, 21 (25,6 %) respondentů uvedlo **Messenger**, 19 (25,6 %) **Skype** a 18 (22 %) **YouTube**.

Tabulka č. 8: Sdílení učiva učiteli přes danou sociální síť vybrané skupině žáků

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Google clasroom	28	34,1
Messenger	21	25,6
Skype	19	23,2
YouTube	18	22
WhatsApp	7	8,5

Facebook	4	4,9
Instagram	3	3,7
Jiné	3	3,7

(n=88)

Položka č. 19: *Učí tě něčemu novému sociální sítě?*

Sociální sítě nepřinášejí pouze negativní aspekty, ale také pozitivní. Nás tedy zajímalo, jestli respondenti vnímají právě pozitiva sociálních sítí a která to případně jsou. Z výsledků vyplývá, že 88 (72,1 %) respondentů si pomocí sociálních sítí **procvičují cizí jazyk** a 49 (40,2 %) **pomáhají s učením se do školy**. Odpověď „ne“ zvolilo 7 (5,7 %) respondentů, u možnosti „jiné“ zmiňovali respondenti například, že jim sociální sítě pomáhají v programování, lépe hrát hry a v opravování různých věcí pomocí video návodu.

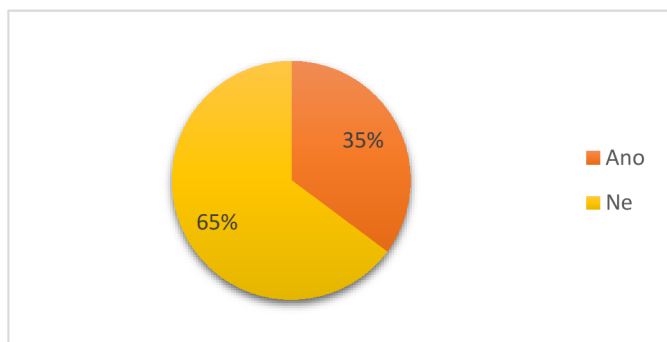
Tabulka č. 9: Pozitiva sociálních sítí u vybrané skupiny žáků

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Procvičuji cizí jazyk pomocí videí apod.	88	72,1
Pomáhají mi s učením do školy	49	40,2
Umím lépe kreslit, malovat, vyrábět	42	34,4
Umím lépe stříhat videa	29	23,8
Umím lépe vyjadřovat své pocity	27	22,1
Umím lépe točit videa	22	18
Umím lépe upravovat fotky	16	13,1
Ničemu mě neučí	7	5,7
Jiné	11	9

(n=122)

Položka č. 20: *Hlídejí tví rodiče, kolik času trávíš na sociálních sítích?*

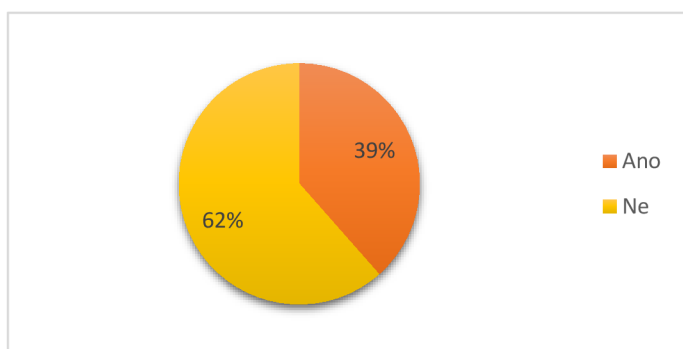
Následně jsme se zaměřili na rodiče respondentů, zda vnímají a kontrolují, kolik času tráví vybraní žáci na sociálních sítích, 79 (65 %) respondentů uvedlo že „ne“, a 43 (35 %) uvedlo, že „ano“.

Graf č. 13: Kontrolovanost času na sociálních sítích u vybrané skupiny žáků

Položka č. 21: *Zajímají se tví rodiče o to, jakým aktivitám se věnuješ na sociálních sítích?*

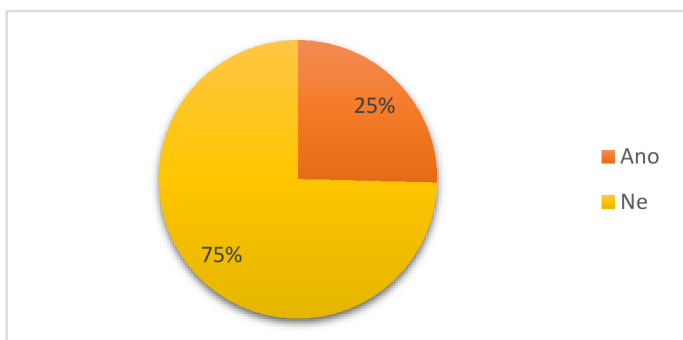
Zde jsme se zaměřili na to, zda rodiče kontrolují aktivity, které provádí respondenti na sociálních sítích. Více jak polovina, přesněji 75 (62 %) respondentů uvedlo, že „ne“, a 47 (38 %) uvedlo odpověď „ano“.

Graf č. 14: Zájem rodičů o provádění aktivity vybrané skupiny žáků

Položka č. 22: *Kontrolují tví rodiče, jaký obsah sleduješ na sociálních sítích?*

Poslední položkou dotazníku jsme se respondentů tázali, zda rodiče vědí, jaký obsah sledují na sociálních sítích. Z grafu vyplývá, že u 91 (75 %) respondentů, se jejich rodiče **nezajímají** o daný obsah a 31 (25 %) respondentů uvedlo, odpověď „ano“.

Graf č. 15: Kontrolovanost rodičů obsahu, který sleduje vybraná skupina žáků na sociálních sítích

8 Diskuse vybraných výsledků výzkumného šetření

Předchozí kapitola 7 představila výsledky našeho výzkumného šetření. Ty jsme vyobrazili ve výšečových a sloupcových grafech a v tabulkách. Náš výzkum se zaměřil na vybrané respondenty, kterými byli žáci 2. stupně základních škol v okrese Jeseník. Na základě získaných dat pomocí dotazníku se v této kapitole můžeme zaměřit na srovnání s vybranými výsledky předešlých výzkumů, které jsme zhodnotili v kapitole 5 a zodpovědět naše výzkumné otázky, které byly stanoveny v podkapitole 6.1.

Díky výzkumnému šetření jsme zjistili, jaké sociální sítě nejvíce využívají žáci staršího školního věku. Dle našeho výzkumu je v popředí YouTube, který využívá 103 (84,4 %) vybraných žáků. Kdežto Facebook využívá 52 (42,6 %) žáků. Z výsledků je patrné, že sociální síť Facebook je na ústupu, oproti předešlým výzkumům, kde podle výzkumu **České děti v kybersvětě** (Kopecký, Szotkowski, 2019), o kterém jsme se zmiňovali v kapitole 5, bylo zjištěno, že Facebook využívalo 72,19 % vybraných žáků. YouTube dosáhlo podobného výsledku, a to, že jej využívá 89,51 % vybraná skupina žáků. Podle našich výsledků se do popředí popularity dostává sociální síť TikTok, kterou využívá 94 (77 %) žáků. Z výzkumu **České děti v kybersvětě** využívalo platformu TikTok 28,48 %. Dále z celosvětového výzkumu Apptopia (viz oddíl 2.2.3), se zjistilo, že se TikTok stal nejstahovanější aplikací za rok 2021. S našimi výsledky se shodli v tom, že popularita sociální sítě TikTok roste.

Další částí, na kterou jsme se v našem výzkumném šetření zaměřili, bylo, jak tráví žáci staršího školního věku volný čas po skončení školy. Výsledky ukázaly, že 64 (52,5 %) žáků se nejvíce těší na trávení času s kamarády venku, následně 57 (46,7 %) žáků se těší na sledování videí na YouTube, na aktivitu spojenou se sociálními sítěmi označilo 49 (40,2 %) žáků.

Je důležité také poukázat na fakt, že pouze 1 (0,82 %) žák si založil profil na sociální síti ve 14 letech a 3 (2,46 %) žáci ve 13 letech. Z tohoto výsledku vyplývá, že ostatní žáci měli založený účet už dříve, než dovoluje Zákon 110/2019 Sb., a taktéž dříve, než povolují podmínky o registraci účtu na určitých sociálních sítích. V teoretické části v podkapitole 2.3 jsme právě zmiňovali, kdy je vhodný věk k registraci na sociální síti. Z našich výsledků taktéž vyplývá, že 2 (1,64 %) a 6 (4,92 %) vybraných žáků si založilo účet již v předškolním věku. S porovnáním výsledků Měrkové (2021, s. 41), které uvádí ve svém výzkumu, si účet na sociální síti založilo 33 % respondentů ve 12 letech, 22 % v 11 letech a 18 % v 10 letech. Z tohoto jevu nám tedy vyplývá, že věková hranice k zakládání účtů na sociální síti ze strany uživatelů se stále snižuje.

Následně nás zajímalo, jaké důvody vedly žáky k založení si profilu na sociální síti. Z našich výsledků vyplývá, že nejčastější důvod založení profilu na sociálních sítích je kontakt s kamarády, toto tvrzení označilo 79 (64,8 %). Dále uvedlo 44 (36,1 %) žáků, že si profil založili kvůli hraní her, 43 (35,3 %) z důvodu, aby byli v kontaktu se spolužáky a 40 (32,8 %) žáků uvedlo, že si profil založili z nudy. Je také zajímavé poukázat na odpověď, že 11 (9 %) žákům založili sociální síť rodiče. Výzkum Šebestové (2016, s. 41) uvádí, že 40,45 % z celkového počtu 103 respondentů si založilo sociální síť z důvodu, aby mohli komunikovat s ostatními uživateli. Dále 28,09 % z důvodu, aby byli v kontu se svými přáteli a 16,85 % si založila účet na sociální síti z důvodu hraní her. Z porovnání výsledků tedy vyplývá, že nejčastějším důvodem, proč si žáci vytváří účet na sociálních sítích, je komunikace s ostatními uživateli.

Dalším úsekem našeho šetření byly aktivity využívané na sociálních sítích vybraných žáků. Aktivitu spojenou s komunikací s kamarády/rodinou na sociální síti označilo 88 (72,1 %) žáků, dále 74 (60,7 %) žáků převážně lajkuje fotky, videa a příspěvky. Mezi další aktivity uvedlo 72 (59 %) žáků, že sledují videa, 64 (52,5 %) hrají hry, 48 (39,3 %) sleduje ostatní uživatele, 46 (37,7 %) komunikuje se spolužáky, 36 (29,5 %) telefonují a poslouchají hudbu. Celkem 28 (23 %) žáků uvedlo, že se prostřednictvím sociálních sítí učí. Vybrané skupině žáků jsme dali možnost v dotazníku označit aktivitu prováděnou na sociálních sítích „hejtují ostatní“, tuto činnost zaškrtnuli 3 (2,5 %) žáci.

Čas trávený na sociálních sítích žákům ve svém volném čase zabírá veliké procento. Z výzkumu jsme zjistili, že 23 (18,9 %) žáků tráví na sociálních sítích denně 7 a více hodin, 35 (28,7 %) 5–6 hodin, 32 (26,6 %) 3–4 hodiny, 22 (18 %) 1–2 hodiny a méně než hodinu 10 (8,2 %) žáků. Z toho 96 (78,7 %) žáků na sociálních sítích tráví každý den. Výzkum Ryse (2020, 34) uvádí, že z celkového počtu 416 respondentů, tráví na sociálních sítích denně 5–7 hodin 12,4 % chlapci a 17,2 % dívky. Je tedy patrné, že popularita sociálních sítí roste rok od roku, a děti na nich tráví spoustu času. Z našeho výzkumu je také patrné, že rodiče 79 (65 %) žáků nekontrolují čas trávený na sociálních sítích, dále 43 (35 %) uvedlo, že čas trávený na sociálních sítích jejich rodiče kontrolují.

V teoretické části jsme zmiňovali v podkapitole 1.6 dopad pandemie Covid-19 na volný čas dětí. Na položku, zda si vybraní žáci myslí, že tráví z důsledku pandemie Covid-19 více času na sociálních sítích uvedlo 37 (30,3 %) že ano, 42 (34,4 %) že ne a 43 (35,2 %) možná.

Vybrané skupiny žáků jsme se také ptali na to, zda si dokáží představit být 1 či více dní bez sociálních sítí. Den bez sociálních sítí si nedokázalo představit 18 (14,8 %) žáků.

Dalším bodem výzkumného šetření bylo, zda jsou žáci staršího školního věku informováni o možných rizicích na sociálních sítích. Negativní zkušenost na sociální síti zažilo 59 (48 %) žáků a 63 (52 %) žáků se s takovou zkušeností nesešlo. Mezi nejčastější negativní zkušenost na sociální síti označilo 32 (48,5 %) žáků, že je někdo opakovaně urážel, pomlouval či jim nadával. Dále 17 (25,8 %) žáků uvedlo, že někdo zveřejnil jejich osobní informace bez jejich souhlasu, 15 (22,7 %) uvedlo, že někdo vyžadoval jejich intimní fotografii či video nahrávku, z toho u 3 (4,5 %) žáků danou intimní fotografii či video nahrávku následně někdo zveřejnil na sociálních sítích.

Je důležité informovat žáky o možných negativních zkušenostech na sociálních sítích, aby se jim mohli následně vyvarovat a aby věděli, jak s takovou zkušeností následně naložit. Je ale optimistické, že 109 (89 %) žáků bylo informováno o možných rizicích, bohužel 13 (11 %) žáků informováno nebylo.

Sociální sítě ale nepřinášejí pouze negativní jevy. V teoretické části v podkapitole 4.2 jsme poukázali na možná pozitiva, která sociální sítě přinášejí. Z našeho výzkumu vyplývá, že 88 (72,1 %) žákům sociální sítě pomáhají v procvičování cizího jazyka, 49 (40,2 %) s učením se do školy, 42 (34,4 %) umí lépe kreslit, malovat, vyrábět a jiné. Dále 29 (23,8 %) žáků umí lépe stříhat videa, 27 (22,1 %) žáků díky sociálním sítím umí lépe vyjadřovat své pocity, 22 (18 %) umí lépe točit videa, 16 (13,1 %) umí lépe upravovat fotky a 7 (5,7 %) žáků uvedlo, že je sociální sítě ničemu novému neučí.

Dále jsme se zabývali tím, zda rodiče vybraných žáků vědí o činnostech, které provádí na sociálních sítích. Z výsledků vyplývá, že u 75 (62 %) žáků rodiče nevěnují pozornost tomu, jakým aktivitám se věnují na sociálních sítích, a 47 (38 %) uvádí, že jejich aktivity rodiče kontrolují. Dále jsme se zajímali, zda rodiče kontrolují obsah, jaký sledují vybraní žáci na sociálních sítích, 91 (75 %) uvedlo, že se rodiče nezajímají o to, jaký obsah sledují na sociálních sítích a 31 (25 %) uvedlo, že se rodiče o sledovaný obsah na sociálních sítích zajímají. Tyto výsledky lze srovnat s výsledky výzkumu Šebestové (2016, s. 41), kde 72,62 % z celkového počtu 103 respondentů uvedlo, že se jejich rodiče nezajímají o aktivity, které provádí na sociálních sítích. Dále 27,38 % respondentů uvedlo, že se rodiče o jejich aktivitu na sociální síti zajímají.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala volným časem a sociálními sítěmi v životě žáků staršího školního věku, přesněji žáků 2. stupně základní školy. V úvodu práce byl vymezen hlavní cíl a dílčí cíle, které byly postupně v práci realizovány a naplněny v teoretické a empirické části. Bakalářská práce se skládá celkem z 8 kapitol, kde teoretická část obsahuje 4 kapitoly (č. 1–4) a empirická část taktéž 4 kapitoly (č. 5–8).

První kapitola v teoretické části se věnovala volnému času, kde jsem stanovila jeho hlavní funkce a potřeby, které jsou důležité pro naplnění právě volného času. Dále jsem se zabývala koncepcí volnočasových aktivit, které jsou úzce spjaté s volným časem. Druhá kapitola definovala pojem sociální sítě, představila jeho funkce a následně vymezila pár sociálních sítí z důsledku bližšího pochopení, proč jsou sociální sítě tolik žádané právě žáky staršího školního věku. Třetí kapitola se zabývala cílovou skupinou, a to žáky staršího školního věku. Stručně jsem vymezila charakteristiku dané skupiny, kdo formuje hodnoty této skupiny. Poslední čtvrtá kapitola shrnovala dva velké celky, a to volný čas a sociální sítě. Kapitola poukazovala na to, jak moc si jsou tyto dva faktory blízké. Následně se kapitola věnovala pozitivům a negativům, které jsou spjaté se sociálními sítěmi v kontextu volného času žáků staršího školního věku.

Empirická část navazovala na teoretickou část bakalářské práce. Pátá kapitola byla věnována aktuálnímu zhodnocení dané problematiky u vybraných výzkumů. Šestá kapitola pojednávala o metodě sběru dat a charakteristice výzkumného vzorku námi zkoumané problematiky. Následná sedmá kapitola se zabývala výsledky realizovaného výzkumu. Výsledky byly shrnuty v poslední (osmé) kapitole a srovnány s vybranými výsledky předešlých výzkumů.

Popularita sociálních sítí stále roste, a je tedy zřejmé, že právě zde tráví děti (pubescenti) spoustu volného času. Chtěla jsem také poukázat na to, že ačkoli sociální sítě v sobě ukrývají spousty negativních vlastností, ukrývají v sobě také mnoho pozitiv. Děti se zde mohou učit novým věcem, zdokonalovat se v různých odvětvích a nacházet tak sami sebe. Proto je důležité, věnovat pozornost, jaké aktivity děti na oněch sociálních sítích vykonávají. Záměrně jsem vybrala cílovou skupinu respondentů žáky 2. stupně základní školy. V tomto věku žáci hledají svou identitu, své zájmy a taktéž svou budoucí profesi. Právě v tomto hledání žákům staršího školního věku mohou pomoci sociální sítě.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo popsat problematiku sociálních sítí ve vztahu k volnému času žáků 6.–9. tříd a zjistit nejčastěji realizované volnočasové aktivity

v prostředí sociálních sítí u dané skupiny žáků. Cíl byl naplněn pomocí výzkumného šetření, na základě dotazníkové metody sběru dat. Výzkumu se zúčastnilo 122 respondentů (žáků 2. stupně základní školy) z okresu Jeseník.

Je podstatné poukázat na skutečnost, že si vybraná skupina žáků založila profil na sociální síti z 24,6 % v 10 letech a že někteří jedinci měli založený profil již v předškolním věku. Věkovou hranici, kterou stanovují sociální sítě při registraci odpovídá dovršení 13. roku. Danou věkovou hranici dodrželo 0,82 % (ve 14 letech) a 2,46 % (ve 13 letech) vybraných žáků. Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že děti nedodržují věkovou hranici při registraci na sociální síť. Věková hranice má ale své opodstatnění, na které jsme se zaměřili v teoretické části.

Data výzkumného šetření ukázala, že mezi nejpoužívanější sociální sítě vybraných žáků 2. stupně základních škol patří YouTube, Instagram, Messenger a TikTok. Výsledky také ukázaly, že sociální síť Facebook už mezi žáky není tolik populární, jak to bývalo v předešlých letech. Na rozdíl od toho stoupá popularita sociální sítě TikTok s porovnáním výsledků z předešlých let.

Z výzkumného šetření nám dále výsledky poukázali na fakt, že vybraní žáci tráví okolo 5–6 hodin svého volného času na sociálních sítích. Z toho 78,7 % žáků tráví čas na sociálních sítích každý den.

Aktivity realizované vybranými žáky na sociálních sítích slouží nejčastěji ke komunikaci s kamarády/rodinou, dále k lajkování fotek, videí a příspěvků, sledováním videí a hraní her. Jako pozitivní aktivity, realizované na sociálních sítích uvedlo 72,1 % vybraných žáků, že procvičují a zdokonalují cizí jazyk, dále 40,2 % žákům pomáhají s učením se do školy. Dále 5,7 % žáků uvedlo, že je ničemu sociální sítě neučí, tudíž v sociálních sítích neshledávají žádná pozitiva.

Ve výzkumu jsem se zaměřila také na negativní zkušenosti spojené se sociálními sítěmi vybraných žáků. S negativní zkušeností se již setkalo 48,5 % v podobě urážek, 25,8 % v podobě zveřejnění osobní informace bez jejich souhlasu a 22,7 % bylo požadováno o zaslání jejich intimní fotografie či videa. Zaměřila jsem se proto také na informovanost žáků o daných rizicích, která souvisí se sociálními sítěmi. Z celkového počtu 122 žáků uvedlo 89 %, že informováni byli. Největší informovanost žáci získali od svých rodičů (36 %), učitelů (26,1 %) a kamarádů (15,3 %). Nejmenší informovanost získali od vychovatelů (0,9 %).

Výsledky z mého výzkumu mohou posloužit našim kolegům, kteří se zaměří na sociální sítě v kontextu volného času nejen u dětí staršího školního věku v okrese Jeseník. V teoretické části jsem se zabývala volným časem a sociálními sítěmi, které se v této době velice prolínají,

jak nám již ukázaly naše výsledky, že žáci tráví volný čas na sociálních sítích ve velké míře. Je tedy podstatné se věnovat tomu, jak právě děti tráví volný čas a jakým aktivitám se na daných sítích věnují. Důležitým aspektem je také poukázat a informovat o značných rizicích, která se nachází ve virtuálním světě a dostat do povědomí právě rodičům, jaké aktivity a jaký obsah jejich děti sledují na sociálních sítích. Jak již ukázaly výsledky z mého výzkumu, vybraní žáci tráví spoustu času na sociálních sítích, proto by se dále dalo zabývat důležitostí informovanosti žáků, jaké aktivity mohou provádět na sociálních sítích ve svém volném čase, které budou rozvíjet jejich osobnost a zájmy.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Seznam použitých zdrojů:

BEDROŠOVÁ, Marie a kol., 2018 *EU Kids Online IV v České republice* [online]. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z https://irtis.muni.cz/media/3137006/eu_kids_online_report_2018_cz_main.pdf#page34 [cit. 2021-10-22]

BLACKER, Adam. 2020. *Top social media apps broke records in March 2020*. [online]. Apptopia [cit. 2022-28-02]. Dostupné z: <https://blog.apptopia.com/top-social-media-apps-broke-records-in-march-2020>

BLACKER, Adam. 2022. *Worldwide and US Download Leaders 2021* [online]. Apptopia. [cit. 2022-28-02]. Dostupné z: <https://blog.apptopia.com/worldwide-and-us-download-leaders-2021>

ČERNÁ, Monika, ČERNÝ, Michal. Úvod do problematiky sociálních sítí. In: *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2021-10-22] Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/15075/UVOD-DO-PROBLEMATIKY-%20SOCIALNICH-SITI.html/>

DOČKALOVÁ, Jana, 2021. [online] *Neformální vzdělávání v době koronaviru: Kde získají děti dovednosti pro 21. století?*. [cit. 2022-28-02] Dostupné z: <https://www.neformalnivzdelavani.eu/2021/02/08/neformalni-vzdelavani-v-dobe-koronaviru-kde-ziskaji-deti-dovednosti-pro-21-stoleti/>

FORSEY, Caroline, 2022. *How to Use Instagram: A Beginner's Guide*. [online]. HubSpot, Inc. [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://blog.hubspot.com/marketing/how-to-use-instagram>

Guides, 2022 [online]. TikTok. [cit. 2022-20-02]. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/safety/en/guides/>

HAUPTOVÁ, Šárka. *Vliv internetu a sociálních sítí na oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže* [online]. Pardubice, 2019 [cit 2021-05-12]. Diplomová práce Univerzita Pardubice, fakulta filozofická. Dostupné z:

https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/73448/HauptovaS_VlivInternetu_ME_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page42

Jak na Internet, 2021. *Sociální síť* [online]. 2012–2014 CZ.NIC, z. s. p. o. [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1751/socialni-site/>

JURIGOVÁ, Alena. *Využívání sociálních sítí adolescenty v době pandemie Covid – 19* [online]. Zlín, 2021 [cit. 2021-11-11]. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati, fakulta multimediálních komunikací. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/47012/jurigova_2021_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y

KLUSOVÁ, Iveta. *Sociální síť ve volném čase žáků druhého stupně ZŠ* [online]. České Budějovice, 2018 [cit.2021-11-21]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta. Dostupné z: https://theses.cz/id/i4h29a/Klustov_BP.pdf#page58

KNOLLOVÁ, Josefína, KŘIVÁNKOVÁ, Kateřina, ŠUTOVÁ, Marijana. 2019. *Průvodce po sociálních sítích* [online], [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: https://zvolsi.info/app/uploads/2020/01/zvolsi_brozura_digitalni.pdf

KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *České děti v kybesvětě. Jak se chovají online a co jim hrozí? (výzkumná zpráva)*. In: *Projekt E-bezpečí* [online]. © Univerzita Palackého v Olomouci, Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, O2 Czech Republic, 2019 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/117-ceske-deti-v-kybersvete/file>

MĚRKOVÁ, Petra. *Sociální síť v životě dospívajících* [online]. Zlín, 2021 [cit. 2021-11-21]. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati, fakulta humanitních studií. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/46560/měrkova_2021_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y

META. 2021. *The Facebook Company Is Now Meta*. [online]. Meta [cit. 2021-14-12]. Dostupné z: <https://about.fb.com/news/2021/10/facebook-company-is-now-meta/>

New user FAQ, 2022 [online]. Twitter, Inc. [cit. 08.04.2022]. Dostupné z: <https://help.twitter.com/en/resources/new-user-faq>

RYS, Jan. *Vliv sociálních sítí na děti a mládež* [online]. Hradec králové, 2020 [cit. 2021-11-21]. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0m4nz1/STAG92180.pdf>

Společně bezpečně, 2021. *Proč existují věkové hranice pro vstup na sociální sítě?* [online]. 26.3. [2022-27-02]. Dostupné z: <https://www.spolecnebezpecne.cz/aktuality/proc-existuji-vekove-hranice-pro-vstup-na-socialni-site/#>

ŠEBESTOVÁ, Kristýna. *Trávení volného času na sociálních sítích žáků základních a středních škol* [online]. Hradec Králové, 2016 [cit. 2021-11-21]. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Dostupné z: <https://theses.cz/id/t2wrhl/18579106>

VYHNÁLKOVÁ, Pavla, 2013. *Základy pedagogiky volného času* [online] [cit. 2022-26-02] Dostupné z: https://pavla-vyhnalkova.webnode.cz/_files/200000156-401e34210e/Základy%20pedagogiky%20volného%20času.pdf

Who We Are, 2022 [online]. Snap Inc. Careers. [cit. 2022-20-02]. Dostupné z: <https://careers.snap.com>

Zájmové vzdělávání, 2022 [online]. MŠMT ČR. [cit. 2022-28-02]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

Základní školy–Jeseník, 2022 [online]. Seznamškol.cz [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://www.seznamskol.cz/zakladni-skoly/olomoucky-kraj/jesenik/>

Zásady a pokyny YouTube- Jak funguje YouTube, 2022 [online] YouTube [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: https://www.youtube.com/intl/ALL_cz/howyoutubeworks/policies/overview/

Seznam použité literatury:

BENDL, Stanislav a kol., 2015. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*, Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4248-9.

CENKOVÁ, Tamara a Monika LANGROVÁ, 2010. *Jak přežít pubertu svých dětí*. Praha: Grada, . ISBN 978-80-247-2913-8.

ČERNÝ, Michal, 2017. *Digitální informační kurátorství jako univerzální edukační přístup*, Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8662-3.

DOČEKAL, Daniel a kol., 2019. *Dítě v síti: manuál pro rodiče a učitele, kteří chtějí rozumět digitálnímu světu mladé generace*, Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-5145-3.

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.

HÁJEK, Bedřich a kol., 2004. *Děti, vedoucí, volný čas*, Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT ČR. ISBN 80-86784-06-1

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav & PÁVKOVÁ, Jiřina, 2011. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy* Vydání druhé., Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0030-7.

HANSEN, Anders, 2021. *Instamozek: stres, deprese a úzkosti zapříčiněné moderní dobou*, Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1717-6.

HAVLÍČKOVÁ, Daniela a Kamila ŽÁRSKÁ, 2012. *Kompetence v neformálním vzdělávání*, Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. ISBN 978-80-87449-18-9.

HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

CHAPMAN, Gary & PELLICANE, Arlen, 2016. *Vztahy v digitálním světě: pomáhá technika vaši rodinu sblížit, nebo ji od sebe odděluje?*, Praha: Návrat domů. ISBN 978-80-7255-358-7.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu 2.*, aktualizované vydání., Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

KNOTOVÁ, Dana, 2011. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-223-9.

KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ, 2016. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5595-3.

KRATOCHVÍLOVÁ, Emília, 2004. *Pedagogika voľného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*, Bratislava: Vydavateľstvo UK. ISBN 80-223-1930-9.

KRAUS, Blahoslav a kol., 2001. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*, Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora a kol., 2012. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. ISBN 978-80-904920-2-8.

LANGMAIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie. 2.*, aktualizované vydání., Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1284-0.

PÁVKOVÁ, Jiřina a kol., 2008. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-423-6.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eva a MAREŠ, Jiří, 2013. *Pedagogický slovník* Sedmé, aktualizované a rozšířené vydání., Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

RAMSDEN, Chloe, 2021. *Jak říct ne sociálním sitím: snadné tipy, jak se nenechat ovládnout sociálními médii*, V Brně: Lingea. ISBN 978-80-7508-673-0.

ROGGE, Jan-Uwe. 2018. *Puberta: opora, volnost, mantinely*. Přeložil Nina FOJTŮ. Brno: Edika, 2018. ISBN 978-80-266-1280-3.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna a kol., 2014. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*, Praha: Grada. ISBN 978-80-210-7527-6.

ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, Markéta, 2016. *Jak přežít svou vlastní pubertu: i s učiteli a rodiči*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5395-9.

THOROVÁ, Kateřina, 2015. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*, Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.

URBANOVSÁ, Eva, 2012. *Psychologie zdraví 1*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3366-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, ISBN 978-80-246-2153-1.

Zákon č. 110/2019 Sb., Zákon o zpracování osobních údajů.

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Celosvětově nejstahovanější aplikace za rok 2021

Tabulka č. 2: Rozdělení vybraných žáků dle pohlaví

Tabulka č. 3: Sociální sítě využívané respondenty ve svém volném čase

Tabulka č. 4: Aktivity vybraných žáků po skončení vyučování ve škole

Tabulka č. 5: Důvod vybraných žáků k založení profilu na sociální síti

Tabulka č. 6: Aktivity vykonávané vybranou skupinou žáků na sociálních sítích

Tabulka č. 7: Negativní zkušenost na sociálních sítích vybraných žáků

Tabulka č. 8: Sdílení učiva učiteli přes danou sociální síť vybrané skupině žáků

Tabulka č. 9: Pozitiva sociálních sítí u vybrané skupiny žáků

Seznam grafů:

Graf č. 1: Děti a dospívající, kteří měli v posledním roce negativní zkušenost na internetu

Graf č. 2: Pohlaví vybraných žáků v okrese Jeseník

Graf č. 3: Založení prvního profilu na sociální síti

Graf č. 4: Čas trávený na sociálních sítích

Graf č. 5: Dny trávené na sociálních sítích

Graf č. 6: Představa možnosti být bez sociálních sítí

Graf č. 7: Nejčastěji trávený volný čas vybrané skupiny žáků se svými kamarády

Graf č. 8: Trávení času vybraných žáků na sociálních sítích z důsledku pandemie Covid-19

Graf č. 9: Setkání se s negativní zkušeností na sociálních sítích u vybraných žáků

Graf č. 10: Informovanost vybrané skupiny žáků o případných negativních rizicích na sociální síti

Graf č. 11: Kdo informoval vybranou skupinu žáků o případných rizicích na sociální síti

Graf č. 12: Sdílení učiva učiteli na sociálních sítích vybrané skupině žáků

Graf č. 13: Kontrolovanost času na sociálních sítích u vybrané skupiny žáků

Graf č. 14: Zájem rodičů o prováděné aktivity vybrané skupiny žáků

Graf č. 15: Kontrolovanost rodičů obsahu, který sleduje vybraná skupina žáků na sociálních sítích

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 1: Dotazník

Vážený respondente, Vážená respondentko,

v rámci výzkumného šetření na Univerzitě Palackého v Olomouci, bych Tě chtěla oslovit o vyplnění dotazníku. Výzkum je zcela ANONYMNÍ a poslouží ke zpracování statistických dat. Tím, že pravdivě vyplníš dotazník, pomůžeš ve výzkumu dané problematiky, proto k němu přistupuj zodpovědně.

Moc Ti děkuji za Tvůj čas a ochotu při vyplňování dotazníku.

Za výzkumný tým Lucie Lukačová, studentka bakalářského studia, 3. ročníku, oboru Vychovatelství na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

1. Rok tvého narození:

☐ 2005	☐ 2009
☐ 2006	☐ 2010
☐ 2007	☐ Jiné
☐ 2008	

2. Jaké je tvé pohlaví:

- Dívka
 Chlapec

3. Jaká sociální síť používáš?

☐ Facebook	☐ Telegram
☐ Instagram	☐ Viber
☐ Snapchat	☐ Twitch
☐ TikTok	☐ Pinterest
☐ Youtube	☐ Reddit
☐ Twitter	☐ Skype
☐ Messenger	☐ Discord
☐ WhatsApp	☐ Jiné

4. Na jakou aktivitu ve svém volném čase se nejvíce těšíš po skončení školy?

- Na telefon/tablet/PC
- Na sociální sítě
- Na hraní her
- Na trávení času s kamarády na sociálních sítích
- Na čtení knížek
- Na komunikaci s kamarády na sociálních sítích
- Na trávení času s kamarády venku
- Na čtení příspěvků
- Na kroužek
- Na aktivity spojené s rodinou (výlety, apod)
- Na poslouchání hudby
- Na sledování videí na YouTube
- Na sledování videí na TikToku
- Jiné

5. Kolik ti bylo let, když sis založil/a první profil na sociální síti?

☐ 5	☐ 9	☐ 13
☐ 6	☐ 10	☐ 14
☐ 7	☐ 11	☐ Jiné
☐ 8	☐ 12	

6. Za jakým účelem sis založil/a profil na sociální síti?

- Měli ho mí kamarádi, nechtěl/a jsem být pozadu
- Z nudy
- Chtěl/a jsem být v kontaktu s kamarády
- Chtěl/a jsem poznat nové lidi
- Chtěl/a jsem mít hodně sledujících
- Chci se stále influencerem, youtuberem apod.
- Kvůli hraní her
- Abych byl/a v kontaktu se spolužáky
- Chtěl/a jsem sdílet fotky, videa
- Chtěl/a jsem sdílet své myšlenky
- Kvůli sledování jiných uživatelů

- V rámci školy
- Donutili mě kamarádi
- Založili mi ho rodiče
- K získání nových informací

7. Co nejčastěji děláš ve volném čase na sociálních sítích?

- Komunikuji s kamarády/rodinou
- Komunikuji se spolužáky
- Telefonuji
- Hraji hry
- Sdílím své fotky, videa
- Seznamuji se s novými lidmi
- Učím se
- Točím videa
- Sleduji videa
- Čtu
- Streamuji
- Komentuji
- Lajkuji fotky, videa
- Hejtují ostatní
- Sleduji ostatní uživatele
- Píši příspěvky
- Poslouchám hudbu
- Jiné

8. Kolik hodin denně přibližně trávíš na sociálních sítích?

☐ Méně než 1 hodinu	☐ 5–6 hod
☐ 1–2 hod	☐ 7 a více hodin
☐ 3–4 hod	

9. Kolik dnů v týdnu trávíš na sociálních sítích?

☐ 1–2 dny	☐ 5–6 dnů
☐ 3–4 dny	☐ Každý den

10. Umíš si představit být 1 nebo více dní bez sociálních sítí?

- Ano, jeden den
- Ano, více jak 1 den
- Ne

11. Volný čas s kamarády trávím nejčastěji:

- Osobně (venku, doma)
- Na sociálních sítích

12. Myslíš, že trávíš více času na sociálních sítích z důsledku pandemie Covid-19?

- Ano
- Ne
- Možná

13. Zažil/a jsi někdy na sociálních sítích negativní zkušenosti?

- Ano
- Ne

14. Pokud jsi zaškrtl/a ANO, jakou negativní zkušenost jsi zažil/a?

- Někdo šířil na sociálních sítích fotografii, která mě měla ponížit
- Někdo šířil na sociálních sítích video, které mě mělo ponížit
- Někdo mě prostřednictvím sociálních sítí vydíral
- Někdo po mně prostřednictvím sociálních sítí vyžadoval intimní fotografii nebo video nahrávku
- Někdo mě prostřednictvím sociálních sítí opakovaně urážel, pomlouval, nadával mi
- Někdo po mně vyžadoval intimní obsah a ten následně zveřejnil na sociální síti
- Někdo zveřejnil na sociální síti mé osobní informace bez mého souhlasu
- Nechci uvádět
- Jiné

15. Informovali tě někdo o možných rizicích na sociálních sítích?

- Ano
- Ne

16. Pokud jsi zaškrtl/a ANO, kdo tě o případných rizicích informoval?

- Rodič
- Sourozenec
- Kamarád
- Učitel

- Kurz Jiné
 Vychovatel

17. Sdílí vaši učitelé nějaké učivo na sociálních sítích?

- Ano Ne

18. Pokud jsi zaškrtnl/a ANO, na kterých sociálních sítích sdílí učitel učivo?

- YouTube Skype
 Instagram WhatsApp
 Facebook Google classroom
 Messenger Jiné
 Microsoft Teams

19. Učí tě něčemu novému sociální sítě?

- Umím lépe točit videa
 Umím lépe stříhat videa
 Procvičuji cizí jazyk pomocí videí apod.
 Umím lépe upravovat fotky
 Pomáhají mi s učením do školy
 Umím lépe kreslit, malovat, vyrábět
 Umím lépe vyjadřovat své pocity
 Ničemu mě neučí
 Jiné

20. Hlídkají tví rodiče, kolik času trávíš na sociálních sítích?

- Ano Ne

21. Zajímají se tví rodiče o to, jakým aktivitám se věnuješ na sociálních sítích?

- Ano Ne

22. Kontrolují tví rodiče, jaký obsah sleduješ na sociálních sítích?

- Ano Ne

Děkuji Ti za Tvůj čas a ochotu vyplnit dotazník.

Anotace

Jméno a příjmení:	Lucie Lukačová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. René Szotkowski, Ph.D
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Sociální sítě a volný čas dětí
Název v angličtině:	Social networks and children's leisure
Anotace práce:	Bakalářská práce pojednává o problematice sociálních sítí a volného času žáků 2. stupně základní školy. Práce se skládá ze dvou částí, a to z části teoretické a empirické. Teoretická část vymezuje klíčové pojmy jako volný čas, sociální sítě a žáky staršího školního věku. Empirické část navazuje na teoretická východiska práce a zabývá se samotným výzkumným šetřením, který je realizován dotazníkovou metodou. Výzkum je orientován na žáky druhého stupně základních škol.
Klíčová slova:	Sociální sítě, volný čas, žák základní školy, pubescent, volnočasové aktivity
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the issue of social networks and leisure of elementary school pupils. The work consists of theoretical and practical part. The theoretical part defines key concepts such as leisure, social networks and elementary school pupils. The practical part follows on the theoretical basic of the work and deals with research itself, which is implemented by the questionnaire method. The research is focused on elementary school students.
Klíčová slova v angličtině:	Social networks, leisure, elementary school pupil, pubescent, free time activities
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce:	58
Jazyk práce:	čeština